

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli altıncı İnikat

20. IV. 1956 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	140	anel'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve	
2. — Havale edilen kâğıtlar	140	Muvakkat Encümen mazbatası (2/78)	143:161
3. — Yoklama	141	6. — Sualler ve cevaplar	162
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	141	A — Tahriri sual ve cevapları	162
1. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Gıda maddeleri Türk Anonim ortaklığı hakkındaki kanun teklifinin kurulacak muvakkat encümende müzakere edilmesine dair takriri (2/275) (4/198)	141:142	1. — Afyon Karahisar Mebusu Rıza Çerçel'in, ortaokullarla liselerde ahlâk dersi okutulması hakkında ne düşünüldüğüne dair sualine Maarif Vekili Ahmet Özel'in tahriri cevabı (7/131)	162:163
2. — Ankara Mebusu Şeref Kâmil Mengü'nün vefat ettiğine dair Başvekâlet tezeresi (3/330)	142:143	2. — Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Ankara Evlenme Memurluğunca Medeni Kanuna aykırı olarak icra edilen bir nikâh muamelesi dolayısıyla müddeiumumilikçe tahkikat yapıp yapılmadığına dair sualine Adliye Vekili Hüseyin Avni Göktürk'ün tahriri cevabı (7/142)	163:164
5. — Müzakere edilen maddeler	143		
1. — Gaziantep Mebusu Süleyman Ku-			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Konya Mebusu Himmet Ölçmen'in, Şeker kanunu teklifinin teşkil edilecek Muvakkat Encümende müzakere edilmesi kabul olundu.

Ruznamede mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce görüşülmesi kabul edildi.

Jet tayyareciliği uçuş hizmetleri tazminat Kanunu kabul olundu.

İmar kanunu teklifinin maddelerinin müzakeresine devam olundu.

20 . IV . 1956 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Kayseri Mebusu
İ. Kirazoğlu

Kâtip
Zonguldak Mebusu
E. Sayar

Sualler

Şifahi sual

1. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, yeni açılan kolej, ortaokul ve liselerin durumuna dair

şifahi sual tavreri, Maarif ve Maliye vekâletlerine gönderilmiştir. (6/212)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Ankara'nın Ege mahallesinde bulunan 4872 ada 1 parsel numaralı arsanın satışında kanun lâyihası (1/445) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umumî Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/446) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — Hükümete teknik yardım teminine dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10 C) numaralı Ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/447) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine)

4. -- Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinin değiştirilmesine dair 4862 sayılı Kanuna bağlı cetvellerle 3017 sayılı Kanunun 60 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası (1/448) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

5. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan Hükümete teknik yardım teminine ait (10 B) numaralı Ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/449) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine)

Teklif

6. — Tekirdağ Mebusu Samim Yücedere ve İstanbul Mebusu Necmi Ateş'in, Gayrimenkul kiralari hakkındaki 6570 sayılı Kanuna bir madde ilâvesi hakkında kanun teklifi (2/290) (Dahiliye Encümenine)

Tezkereler

7. -- Kars Mebusu İbrahim Us'un teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/326) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

8. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/327) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

9. -- Kars Mebusu Sırrı Atalay ve Kırşehir Mebusu Osman Alişiroğlu'nun teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/328) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

10. — Kırşehir Mebusu Osman Alişiroğlu'nun teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/329) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

Mazbata

11. — Telsiz Kanununun 31 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Münakalât, Hariciye ve Millî Müdafaa encümenleri mazbataları (1/311) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : Ömer Mart (Kayseri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.

(Burdur mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEME MÂRUZATI

1. — *Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Gıda Maddeleri Türk Anonim Ortaklığı hakkında ki kanun teklifinin kurulacak Muvakkat Encümeninde müzakere edilmesine dair tavriri (2/275, 4/198)*

REİS — Doğan Köymen, buyurun.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, ihtikârla mücadele Muvakkat Encümeninin bu mevzuu tetkik ederek bir karara bağladığını öğrenmiş bulunuyorum. Yalnız encümenin tetkik ettiği mevzu doğrudan doğruya daha çok cezai müeyyideleri ihtiva etmekte ve Millî Korunma Kanununun boşluklarını doldurmak hedefini gütmektedir. Buna muvazi olarak uzun müddet çalışmalarımın mahsulü olarak sunduğum Gıda Maddeleri Türk Anonim Şirketi hakkında bir kanun teklifi mevcuttur. Yüksek Meclis bu teklifi beş komisyona havale etmiştir. Bu komisyonlarda ayrı ayrı müzakeresinin çok uzun süreceği kanaatindeyim. Bu itibarla Millî Korunma Kanununun boşluklarını doldurmak gayesini güden yani gayriiktisadi cezai tedbirlere muvazi olan iktisadi tedbirleri muhtevi kanun teklifimin muvakkat bir komisyonda süratle tetkik edilmesinde fayda görüyorum. Bunun Yüksek Heyetinize bir karara bağlanması için Riyasete bir tavriri takdim ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Söz istiyorum.

REİS — Ne hakkında, lütfen söyleyin de karar verme imkânını elde edelim.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Meclis ve en-

cümen toplantıları hakkında umumi bir dileğim olacaktır.

REİS — Buyurun.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım, Meclisin bir buçuk aya yakın tatilinden sonra faaliyete başladığımız bu günlerde, üzüntü ile arz edeyim ki, gerek Meclis toplantılarını ve gerekse encümen toplantılarını yapamamakta bulunuyoruz. Binaenaleyh, yüksek huzurlarımızda, gerek encümen riyasetlerinden ve gerekse Meclis Riyasetinden ısrarla ıstirham ediyorum ki, bu hususlar ciddiyetle ele alınsın. Önümüzde birçok ve yığın halinde bulunan mühim mevzular var; bunlar bir an evvel kanuniyet kesbetsin. Millet bizden bu yakın günlerde çok mühim vazifeler beklemektedir. Ben-deniz, bu bakımdan çok üzüntü içinde bulunmaktayım. Şu anda çok heyecanlıyım ve üzüntümü de ifade edemiyorum. Bu işi önemle ele alalım. Mâruzatım bundan ibarettir, arkadaşlarım.

REİS — Doğan Köymen arkadaşımızın vermiş oldukları tavriri okuyoruz efendim.

M. Meclisi Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünün 22 Şubat 1956 tarih ve 2/275 sırasında kayıtlı (Gıda Maddeleri Türk Anonim Ortaklığı) hakkındaki kanun teklifim, pahalılıkla ve ihtikârla mücadelenin en tesirli ve ferahlatıcı vasıtası olan iktisadi ve malî tedbirler manzumesini ihtiva etmektedir. Memleketin çok âdil ve ciddi ihtiyaçlarından doğan bu kanun teklifim Ticaret, Dahiliye, İktisat, Maliye ve Bütçe komisyonlarına havale edilmiştir. Mevzuun çok ehemmiyetli ve şümüllü oluşu ba-

kımından adı geçen encümenlerde ayrı ayrı konuşulması uzun zamana mütevakıftır.

Halbuki bir taraftan ihtikârla mücadele için Millî Korunma Kanununun boşluklarının doldurulmasına çalışılıp yeni cezai hükümler tesis edilirken, diğer taraftan buna muvazi olarak lüzumlu iktisadi tedbirlerin birlikte yürütülmemesi yine büyük bir boşluk hâsil edecektir. Bu düşünce ile muvazi iktisadi tedbirlerin alınması ve gerekli müesseselerin kurulması gayesini güden kanun teklifimi sunmuş bulunuyorum. Teklifimin havale edilmiş bulunduğu encümenlerden ayrılacak üçer zâtın iştirakleri ile teşekkül edecek muvakkat encümende görüşülüp karara bağlanmasında fayda umuyorum.

Bunun için mezkûr teklifimin bu yoldan teşkil edilecek muvakkat encüme havale buyurulmasının Yüksek Meclis Heyetince karara bağlanmasına delâletinizi saygılarımla arz ve rica ederim.

20 . IV . 1956
Giresun Mebusu
Doğan Köymen

KENAN AKMANLAR (Antalya) — Muhterem arkadaşlarım; evvelâ muhtelit encümen teşkili hakkında tevali eden tekliflerin hakikaten ihtisas encümenlerindeki çalışmaları güçleştirmekte olduğunu dikkatinize arz etmek isterim.

İkincisi, Doğan Köymen arkadaşımız, Millî Korunma Kanununa muvazi olarak iktisadi tedbirleri ihtiva eden bir kanun teklifi halinde, Gıda Maddeleri Anonim Şirketi teşkili için bir teklif getirmişler. Bunun mahiyetini bilmiyorum ama, müsaade etsinler, bu, Hükümet teklifi olarak da mütalâa edebileceğimiz bir mevzudur. Onun için arkadaşımızın kanun teklifini ihtisas encümenleri sırayla tetkik etsinler. Öyle tahmin ediyorum ki, doğrusu da budur.

Arzım bu kadardır.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım, Kenan Akmanlar arkadaşımın fikrine iştirak etmiyorum. Biz, muvakkat encümenler ihdasıyla, diğer encümenlerin bünyesini zedelemiş bulunmuyoruz. Fevkalâde ciddi tedbirler karşısında Yüksek Heyetiniz daima muvakkat encümenlerin teşkilini lüzumlu görmek ve teşkil etmektedir.

Diğer taraftan bendenizin getirdiğim kanun teklifi, şahsıma aidolmayıp, bunun aynı zamanda

Demokrat Partinin 4 ncü Büyük Kongresi prensip kararlarından olduğunu da arz ederim. Bu itibarla muvakkat komisyonun teşkiline lüzum vardır. Takdir Yüksek Heyetindir.

REİS — Doğan Köymen arkadaşımız Dahiliye, İktisat, Ticaret, Maliye ve Bütçe encümenlerinden ayrılacak üçer kişiden mürekkep muvakkat bir encümen kurulmasını ve teklif ettikleri kanun lâyhısının bu encümende görüşülmesini istiyorlar, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen işaret buyursunlar.. Kabul etmeyenler...

Efendim; arkadaşlarımızla beraber özür diliyoruz, tesbit edemedik. Teklifi yani kanun lâyhısının Muvakkat Encümende görüşülmesini kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar.. Kabul etmeyenler.. Takrir kabul edilmiştir, efendim. (Alkışlar)

Efendim; 1956 yılı Bütçe Kanunu için verilmiş reyler arasında Kastamonu Mebusu Merhum Muzaffer Âli Mühtö'nün da rey vermiş olduğu şeklinde 48 ncü İnikat zabıt ceridesine isim geçmiştir. Keyfiyet tetkik olunmuş ve bunun teknik bir matbaa hatası neticesi olduğu tesbit edilmiştir. Bu hususu tavzih için arz ediyorum, zapta da tashih konulmuştur.

Bir tezkere var, okutuyoruz.

2. — *Ankara Mebusu Şeref Kâmil Mengü'nün vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/330)*

B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara Mebusu Şeref Kâmil Mengü'nün tedavi edilmek üzere yatırılmış olduğu Ankara Tıp Fakültesi Hastanesinde 19 . III . 1956 tarihinde vefat ettiği, Dahiliye Vekâletinden alınan 16 . IV . 1956 tarih ve 23302/64/7363 sayılı tezkerede bildirilmiştir.

Teessürle arz ederim.

Başvekil V.
E. Menderes

REİS — Arkadaşımızın hâtrasını tazizen Yüksek Meclisi üç dakika ihtiram duruşuna davet ediyorum.

(Üç dakika saygı duruşu yapıldı.)

REİS — Ruzname ile ilgili teklifler var, okuyoruz, efendim.

Yüksek Başkanlığa

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden ev-

vel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Çorum
Şevki Gürses

Reisliğe

Gündemdeki kanun teklif ve lâyhalarının suallerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Konya
Hidayet Aydın

Yüksek Reisliğe

Kanun tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Van
Müşlih Görentaş

REİS — Takrirleri reylerinize arz ediyorum.
Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Gaziantep Mebusu Süleyman Kuran-el'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve Muvakkat encümen mazbatası (2/78)*

REİS — Efendim, geçen İnikatta 22 nci maddeyi müzakere ediyorduk. İlhan Sipahioğlu ve Mehmet Hazer arkadaşlarımız söz almışlardı.

Şimdi söz İlhan Sipahioğlu'nundur. (Yok, sesleri)

Mehmet Hazer.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; bu maddenin bilhassa son fıkrası hakkında tadil teklifi yapılmış ve mütalâamızı da arz etmiş bulunuyorduk. Tekrar bunu arz etmek mecburiyetindeyim. Son fıkradaki tehiri icra kararının şahsi fiile de teşmil edilmesinin tehiri icra kararlarının hukuki mahiyetlerine ve hukuk prensiplerine uygun olmadığı için yalnız idarenin fiiline teşmili icabettiğinden bu maddenin sonundaki (tehiri icra kararları aynı zamanda yapma devam etmemesi için de verilmiş sayılır) kaydının kaldırılmasını arz ederim, efendim.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; 22 nci maddenin son cümlesi veya son fıkrası hakikaten fena kaleme alınmıştır, bu bakımdan tereddüdü mucibolmaktadır. Burada Şûrayı Devletin tehiri icra kararını vereceği husus belediyenin yıkmaya mütedair olan karardır. Yıkmaya dair olan kararın tehiri icra Devlet Şûrasınca karar verildiği takdirde inşaata devam edilmemesi de lâzımdır. Yalnız bunu bir sarahati kanuniye ile yapmak mecburiyetindeyiz. Bendeniz maddenin son fıkrasının şu şekilde tadili için bir teklif verdim :

(Yıkma kararına karşı vâkı itiraz üzerine Şûrayı Devletçe belediye aleyhine tehiri icra kararı verilse dahi inşaata devam olunmaz.)

Bu bir zarurettir. Çünkü yıkma kararının tehirine karar verildiği halde bir emrivaki hâsıl olur ve inşaat sahibi inşaata devam edebilir. Bu takdirde arkadaşlarımızın geçen Celse dedikleri gibi, millî servetin heder olması şeklinde ve emre aykırılık şeklinde gayri tabii hâdiseler zuhur eder. Bu itibarla maddenin metnindeki gibi değil, teklifim şeklinde tadil edilmesini arz ve istirham ederim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) Muhterem arkadaşlarım; 22 nci maddenin son cümlesinin yerinde bulunduğu hakkındaki mütalâalarımızı geçen celcede bir misalle arz etmiştim. Ancak bu cümlenin biraz müphem yazılmış olmasını nazara alan komisyonumuz, son vaziyette bu cümleyi (vâkı itiraz üzerine belediye kararı aleyhinde Şûrayı Devletçe tehiri icra kararı verilmişse inşaata devam olunamaz) tarzında tashih ediyor ki Nusret Bey arkadaşımızın teklifi ile aynı mahiyettedir. Bu itibarla Nusret Beyin teklifine de iştirak ettiğimizi arz ederim.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; encümenin mütalâasında ısrar ettiği görülüyor. Bunu, mübalâğalı da olsa, bir misal ile ifade etmek isterim : Birisi alacak dâvası için mahkemeye gitse, mahkeme hiçbir zaman karısından boşanma kararı vermez.

Burada inşaat durdurulmuştur. Binaenaleyh artık yeniden durdurma keyfiyeti mevzu bahis değildir, bu, geride kalmıştır. Mevzu bahis olan yıkma meselesidir. Belediye yıkma kararı vermiştir. İnşaat sahibi bu karar aleyhine Devlet Şûrasına müracaat etmiştir. Bunun dışında inşaata devam edilmesi tamamıyla dâva mevzuu haricindedir.

Bunu bir misal ile arz edeyim : Meselâ Ulus Meydanında yapılan inşaat gibi gayet büyük bir inşaat nazara alalım. Bunun yalnız bir köşesinde plâna muhalif olarak inşaat yapılyorsa ve belediye o kısım için durdurma ve yıkma kararı vermişse, Şûrayı Devlete müracaat eden bina sahibinin bu müracaat sebebiyle temin ettiği tehiri icra neticesi bütün inşaat durdurulacak mıdır? Deniyor ki, eğer iki tane duvar üzerinde durdurma kararı verirse yapı sahibi içerden devam eder. Bu iş apayırdır ve yeniden durdurma ve yıkma kararı vermek iktiza eder. Bir adamın bir suçu üzerinde dâva ve ihtilâf mevzubahisken muhtemel suç işlemesini önlemek ve suça devamına mâni olmak gibi bir düşünce ile bütün inşaatı durdurmak hukuki esaslardan azade bir hareket olur. Bu itibarla teklifim veçhile son cümlemin tayyimin kabulünü istirham ederim.

REİS — Mehmet Hazer.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; tehiri icrayı şahıs talebetmektedir. Eğer idarenin bir talebi olsa Devlet Şûrası belki inşaatın durdurulması hususunda karar verir. Verilen karar tatili faaliyet kararı değildir, tehiri icra kararıdır. Talep edilmiyen iş hakkında Devlet Şûrası zaten karar veremez. Devlet Şûrasından istenen karar iş sahibi tarafından talep edilmekte ve muamelenin durdurulmasını mutazammın bulunmaktadır. Bunu, şahsın yapacağı inşaata teşmil etmeye imkân yoktur. Arz ettiğim gibi bu karar bir tatili faaliyet kararı değil, bir tehiri icra kararıdır; kendi sumulü içinde tatbik edilmesi lâzımgelir.

Bu itibarla son fıkranın kaldırılması doğru olur, arkadaşlar.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — İlhan Sipahioğlu ve Mehmet Hazer arkadaşımız buyurdular ki, inşaatın hedmi kararı, inşaatın tatili kararı değildir. Binaenaleyh, inşaatın hedmi kararı aleyhinde Devlet Şûrasına müracaatla tehiri icra alan zatın inşaat yapmasına zaten mümanaat olunamaz.

Arkadaşlar, İlhan Sipahioğlu arkadaşımız, şu noktada yanıylıyorlar ki, belediyenin bir inşaatı durdurma kararı, inşaatın hedmi kararı ayrı ayrı kararlar değildir, bir tek karardır. Şimdi buna göre inşaat sahibi Şûrayı Devlete

tek bir karar aleyhine dâva açacaktır. Halbuki ortada iki unsuru muhtevi bir karar vardır. Birisi kanunsuz olduğundan hedmi lâzımgelen inşaatın evvelâ durdurulması. İkincisi de o inşaatın yiktırılmasıdır. Fakat bu iki unsuru havi karar bir tek kararı idari suretinde bina sahibine tebliğ edildiğinden bu kararı idari aleyhine Devlet Şûrasınca tehiri icra kararı verildiği zaman ikisine de mâtuf telâkki edilir. Adam hem aidolan kararı bertaraf eder hem de ikinci bir kat yapmaya başlar. Cavat Bey misalini verdi, içerde tadilât yapar dedi. Bununla kalmaz; bina sahibi der ki, «Belediyenin verdiği karar şu tehiri icra kararı ile bertaraf edilmiştir, binaenaleyh katı yapmaya devam edeceğim, ikinci ve üçüncü katı da yapacağım». Halbuki bu yapılan bina Şûrayı Devletteki muhakeme neticesinde verilecek hüküm neticesinde hedim ile neticelenirse millî servetin heder olması neticesini doğurur, zararlar tezauf eder. Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın teklif etmiş olduğu ve encümenin de iltihak ettiği veçhile, (Şûrayı Devletçe verilen tehiri icra kararı, bina sahibinin binaya devam etmesini tazammun etmez.) şeklinde, çıkarılmasını, ve İlhan Sipahioğlu ve Mehmet Hazer'in tekliflerinin reddini rica ederim.

REİS — Süleyman Kuranel.

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Muhterem arkadaşlar, kanunun ve imar işlerimizin bel kemiğini teşkil edecek hükümleri ihtiva eden maddelerden birisi de bu 22 nci maddedir. Bu maddenin hukuki cephelerini arkadaşlarım izah ettiler. Ben şimdi size bir misal vermek istiyorum. Ankara'da Anafartalar caddesinde Adliyeye giderken 7 katlı bir bina yapılmıştır. Söylendiğine göre belediye buraya beş kat inşaata müsaade vermiş, mal sahibi buna iki kat daha ilâve etmek isteyince belediye mâni olmak istemiş. Vatandaş Şûrayı Devlete müracaat etmiş. Müracaat Şûrayı Devletin tatiline rasladığı için karar gecikmiş ve vatandaş bundan istifade ederek binayı yedi kat olarak yapmıştır. Şimdi iki katının yıkılmasına karar verilmiş. Hal böyle ise şimdi bütün binanın yıkılması mühim bir mesele halini almıştır.

Arkadaşlar, tatbikatta vatandaş tehiri icra kararı aldı mı süratle işine devam ediyor, katlarını çıkıyor, belediye hiçbir şey yapamıyor. Neticede yıkılma kararı da çıktığı zaman bu bi-

na yıkılmıyor. Ben şahsen uzunca bir müddet imar işlerinde bulundum. Yapılmış olan ve Şûrayı Devletçe yıkılma kararı verilen tek bir binayı dahi yıkamadım. Bina yapıldıktan sonra bunlarla başa çıkılması çok güçtür. Bu bakımdan her şeyden evvel, binayı yaptırmamak lâzımdır. Tehiri icranın yapıya da teşmili hem imar bakımından, hem de Millî Servetin kaybedilmemei bakımından zaruridir. Bu husus çok mühimdir. Nusret Bey arkadaşımın teklifi yerindedir, şahsen teklif sahibi olarak buna iştirak ediyorum. Kabulünü istirham ederim.

REİS — Tevfik Şenocak, buyurunuz.

TEVFİK ŞENOCAK (Erzincan) — Çok muhterem arkadaşlarım, tehiri icra babında, eski bir Şûra mensubu olman sıfatıyla, küçük bir mâruzatta bulunmayı bendeniz faydalı buluyorum. Biz burada tehiri icra kararının şumulünü, meriyetini âdeta burada taknin ve tansis etmek suretiyle hakkı kazaiyi haiz bir merciin vereceği bir karara nevama müdahale yoluna gidiyoruz kanaatindeyim. Devlet Şûrasına tehiri icra kararı bir dâva zımında intikal eder, dâvayı tetkik eder, karşı tarafın cevabını alır, ondan sonra kararını verir. Bir misal alalım; yıkmayı durdurmak için dâva ile istihsal edeceği neticeyi bir an evvel istihsal etmek gayesiyle Şûrayı Devlete kararın tehiri icrası talebiyle müracaat eder. Şûrayı Devlet karşı taraf da dinler, tevlidettiği bir zarar mevcut ise tehiri icra kararını verir. Yoksa dâvanın neticesinde tehiri icra talebinde bulunanın isteğini reddeder. Binaenaleyh müstakil bir mahkeme salâhiyetini haiz olan Devlet Şûrası deavi dairesinin bakmakta olduğu bu gibi dâvalar dolayısıyla istenen tehiri icra kararını tetkik etmemesini istemek doğru değildir, kanna münafidir. Ben bunu kanun esasına ve mantık esasına da uygun görmemekteyim.

Bu sebeple «katileşir» ibaresinden sonraki kısmın, yani Devlet Şûrasınca verilecek tevhi-di içtihat kararına taallük eden fıkraların olduğu gibi tâyyını istirham ediyorum.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, ben de Tevfik Şenocak arkadaşımın mütalâasına iştirak ediyorum. Zira Devlet Şûrası bir sebep görmedikçe tehiri icra kararı vermez. Ve tehiri icra kararı verdikten sonra çok defa görülmüştür ki, belediyelerin vermiş oldukları yıkım kararları iptal edilmiştir. Belediyenin yıkım kararı haksız ise, büyük bir inşa-

at sahibi olan vatandaş eğer inşaatını tatil etmek mecburiyetinde kalırsa, katlanacağı zarar, küçümsenmeyecek kadar büyüktür. Arkadaşımız söyledi, Ulus Meydanında muazzam bir han yapılıyor. Böyle muazzam bir inşaat bir iki noktası yüzünden yıkım kararı verilirse, tehiri icra kararı olduğu halde vatandaş inşaata devam edemezse, inşaat mevsimini kaybederse zararı büyük olur. Kaldı ki, Şûrayı Devlet mahkeme olduğu için vereceği kararda onun takdir hakkını geniş tanıyalım. Şimdiye kadar ki, tatbikatta, icabında tehiri icra kararı ile birlikte inşaat durdurulmakta ve bâzı hallerde de devam etmekte idi. Biz burada tahdidedecek olursak vereceği kararı, peşinen şu şekilde verin diye takyidemiş olacağız. Bu da Şûrayı Devletin mahkemelik hali ile kabili telif değildir. Süleyman Kuranel arkadaşımızın burada ifade buyurdıkları veçhile Şûrayı Devletçe verilen tehiri icra kararları öyle ceffel kalem verilmiş tehiri icra kararları değildir, bunun mutlak haklı bir sebebi vardır, dâvacıyı hiç olmazsa yüzde altmış haklı görmüştür ve bunun üzerine tehiri icra kararını vermiştir. Bu sebeple son fıkranın ilâve edilmemesi lâzımdır;

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Efendim; Şûrayı Devletin ittihaz edeceği tehiri icra kararının tazammun ettiği mânadan da aşikâr olarak anlaşılıyor ki, belediye bir karar vermiştir. Kararı nedir? Evvelce belediyeye arz edilmiş olan üçlü, proje ve ruhsatiyeye aykırı yersiz bir inşaatda bulunmuş olmasından dolayı inşaatı durdurma ve mütaakiben yıkma kararıdır. Buna karşı mal sahibi «Belediyenin almış olduğu bu karar yerinde değildir, yıkılmaması lâzımdır» diye Şûrayı Devlete müracaat ediyor.

Şimdi, bir yıkmaya mütaallik belediyenin kararı, mevcuttur. Gayet tabii, milyonda bir ihtimal dahi olsa, bu karar haksız olabilir. Derhal yıkılmaya gidilirse şahsi zarar husule gelecektir. Fakat bunun aksini de düşünelim. Şûrayı Devlete gitti, icrayı tehir ettirdi, kaçak inşaat iki duvar halindeyken, durdurulmak ve yıktırılmak kararı verilmiştir. İnşaat icrayı tehirle beraber iki duvar iken bir kat, derken hattâ ikinci kat da yükseldi, çatısı çatıldı ve

ondan sonra Şûrayı Devletçe, hakikaten yıkma-ya dair olan belediye kararının tasdik edildiği belediyeye bildirildi. Şimdi iki duvar yıkılacakken, bakıyorsunuz iki kat olmuş, çatısı çatılmış hattâ taksimatı yapılmış. Bu sefer yıkılamaz nale gelmiştir.

Şu halde bugün tatbikatta hepimiz kendi vilâyetlerimizde ve bilhassa büyük vilâyetlerde yüzlerce yıkma kararı olduğu halde belediyelerin bunları bir türlü tatbik edemediğini üzüntü ile görmekteyiz. Bunun içindir ki, bu fıkranın maddenin sonunda bulunmasına katî zaruret vardır, kabulünü tekrar rica ederiz efendim.

REİS — Kirişcioğlu.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Zonguldak) —

Muhterem arkadaşlar; şehirlerimizdeki binaları biri uzun biri kısa, harici görünüşleri itibarıyla eciş - bücüş hale getiren yıkma imkânsızlığıdır. Bir kere şu noktayı kaydedeyim ki; Devlet Şûrasının karar ittihaz edeceği husus yıkmaya dair belediye kararıdır. Yani Devlet Şûrası yıkma kararının doğru olup olmadığını inceleyecektir. Tehiri icrası derpiş edilen karar ise bu yıkma kararıdır. Binaenaleyh Devlet Şûrasının vazife hududu yıkmaya inhisar eder. Yıkma kararının tehirine karar verildiği takdirde inşaata yeniden devam edilmemesi şartının metne konması Devlet Şûrasının kararına müdahale demek değildir. Çünkü, Devlet Şûrasının karar ittihaz ettiği husus yıkma hususudur. İnşaata devam ise işin ikinci safhasıdır, kanunen menedilen ikinci safhadır. Buna hem hukuki hem de fiilî zaruret vardır. Yıkma kararı verilmiş, bunun tehirine dair karar alınmış, fakat yıkılması icabeden katların üstüne inşaat yapılmış.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Sahanın bir köşesinde yapılan inşaat hakkında yıkma kararı verilmiş ve tehiri icra kararı alınmışsa diğer tarafındakilerin durumu ne olacaktır?

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Devamla) — Biz raz sonra arz edeceğim, efendim. Arkadaşlar; çatı çatılmış, hattâ şahıs içeri girmiş, yıkma imkânsız hale gelmiştir. Bizim şehirlerimizde binalar kat itibarıyla kimisi uzun kimisi kısadır. Bu gayritabiî görülen hal buradan ileri gelmektedir.

Şimdi İlhan Bey arkadaşımızın sualine ge-

liyorum: Muhterem arkadaşlar; bir şahsın yapmakta olduğu inşaatın bir kısmının yıkılmasına karar verildiği zaman yalnız bununla alâkalı kısım durdurulabilir. Hangi saha üzerinde yıkma kararı verilmişse bu yıkma kararının durdurulması halinde bu saha ile alâkalı inşaatın yapılmıyacağı tabiidir. Eğer bu hususta bir tereddüt varsa Encümen Sözcüsü arkadaşımдан istirham ediyorum, bu hükmün yıkma kararının taallük ettiği kısımda inşaatın devamına mâni olmak için konmuş olduğunu ifade buyursunlar, bu tereddüt de ortadan kalksın. Son fıkranın teklifim veçhile kabulünü rica ediyorum. Aksi halde büyük şehirlerimizdeki binaların bu gayritabiî görünüşleri devam edecek ve bu halden kurtulmaya imkân olmayacaktır.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Tevfik Şenocak arkadaşımız, «Bu fıkra, Şûrayı Devletin her hangi bir şekilde karar vermesine mâni olur, adlî otorite sarsılır» diyor. Halbuki bu demek değildir ki Şûrayı Devlet inşaatın devamına karar veremez. Eğer esbabı hukukiye bulursa inşaatın devamına karar verebilir. Bu, hedim kararının tehiri değildir. Sarahaten inşaatın devamına karar verirse bu karar mutadır. Fakat hâdisemiz o değildir. Şûrayı Devlet mutlak olarak tehiri icra kararı veriyor. Tehiri icra kararı verince yıkma kararı ortadan kalkar ve inşaata devam hakkı avdet eder gibi bir sui tefehhüme mahal kalmamak içindir ki Şûrayı Devlet hilâfına karar vermedikçe tehiri icra kararı inşaatın devamını tazammun etmez. Bu şekilde bütün iphamların bertaraf edilmesi lâzımdır. İsterlerse komisyon sözcüsü bu hususu tavzih etsinler.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlar, tatbikatta zaten yıkma kararlarından sonra Şûrayı Devletçe verilen tehiri icra kararına dayanarak bu inşaata devam edilemez. Alâkalı belediye bunu önlemekle muvazaftır. Katiyen buna müsaade etmemesi lâzımdır. Ama komisyonda tezahür eden fikirler ve yeni bir metin korken bütün noktaların belirtilmesi zarureti, yıkma kararının tehiri, inşaatın devamını icabettirmez diye bir kayıt bulunmasını icabettiriyor. Belki bâzı belediyeler yanlış anlayabilirler. Bunun önüne geçmek lâzımdır.

Şûrayı Devlet tehiri icra kararı verdiği zaman bu tehiri icra kararı inşaatın durdurulmasına âmil olmalıdır; yoksa demin arkadaşlarımızın misal vermiş oldukları gibi iki, üç katın fazla olarak yapılmasına müsamaha edilmemelidir. Bu, belediyelerimizin vazifesidir. Şayet tatbik edilememiş ise belediyelerimiz vazifelerini yapmamışlardır demektir.

Netice olarak, fıkranın bu şekildeki inşaatın devamını durduracak şekilde tesbit edilmesini istirham ediyorum.

REİS — Encümen, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Kanunun 22 nci maddesinin son fıkrasının taallük eylediği yıkma kararının tazammun ettiği ve Şûrayı Devletin de icranın tehirine mütaallik olan yine bu yıkma kararı ile alâkalı kısımlar üzerinde bir inşaatın devam etmemesi hususunu tavzihan arz ederiz.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Bir sual soracağım. Şimdi fıkra ilâve edildikten sonra inşaat devam edemez hükmünü koyduktan sonra dâvacı Şûrayı Devletten müstakil bir dâva ile devam kararını alabilir mi?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Esasen icranın tehiri kararı esas dâvanın bidayetinde alınan bir tedbir kararı olduğundan esas dâva derdesti rüyet mevzu bahsolamaz.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — İkinci bir dâva açma talebi ile devam edebilir mi?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Olamaz, efendim,

REİS — Mehmet Hazer. (Kiyafet takririni var sesleri).

Encümeden sonra bir mebusun konuşması lâzımdır.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar, kanunun bu tarzda çıkması demek, yani Şûrayı Devlet Kanununda tehiri icra kararına verilen mânasını ve hududunu tâyin ve tesbit etmek demek, bunu tefsir etmek demektir. Bu bir. Diğeri de encümen sözcüsü arkadaşımız, yapılan inşaat, usulsüz ve kanunsuz olarak sırf tehiri icradan dolayı devam etmiyecektir diyor. Arkadaşlar, usulsüzlük ve kanunsuzluk iddiası belediyeden gelmektedir. Belediyenin bu iddiasını Devlet Şûrası yapılan işi usulsüz ve kanunsuz görürse o zaman da talebi reddedecektir. Bi-

naenaleyh o takdirde iddia, yapılan inşaatın usulsüzlüğü iddiası, bertaraf olan belediyenin iddiasıdır. Diğeri tarafın iddiası bunun usullü ve kanunlu olduğu yolundadır. Devlet Şûrası bunu tesbit edecek, ona göre karar verecektir. Devlet Şûrası usulsüz bir karar veriyor diye şimdiden bir hüküm koyup takyidedemeyiz. Devlet Şûrası karar verirken yapılan inşaatın usuli veya gayriusuli olduğunu tetkik edecektir. Binaenaleyh şimdiden takyidetmek doğru değildir. Son fıkra her bakımdan mahzurludur. Belediye ve İmar Kanununda usulsüz inşaat yapanlar için hüküm vardır, onlarla çalışan belediyeler usulsüz inşaatı durdurabilirler. Kanunsuz inşaatı da mücerret belediyenin kanunsuz bulduğu iddiası ile durdurmak hukuk prensiplerine uygun olmaz, efendim.

REİS — Kifayet takririni okuyoruz.

Riyasete

22 nci madde üzerinde kâfi görüşme yapılmıştır. Kifayetini reye vaz'ını arz eylerim.

Yozgad

Ali Ünlüsoy

REİS — Kifayeti kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil takrirleri var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

22 nci maddenin son cümlesinin tayyını teklif ederim.

İzmir

İlhan Sipahioğlu

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerden dolayı 22 nci maddenin (katileşir) ibaresinden sonraki fıkrasının maddeden çıkarılmasını arz ve teklif eylerim.

Erzincan

Tevfik Şenocak

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Yapı ve İmar Kanununun 22 nci maddesi son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygı ile arz ederim.

Zonguldak

Nusret Kirişcioğlu

«Yıkma kararına karşı vâkı itiraz üzerine Şûrayı Devletçe belediye aleyhine tehiri icra kararı verilse dahi inşaatı devam olunamaz.»

REİS — Komisyon yalnız Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın teklifine iştirak etmektedir. Diğer iki takrir maddenin son fıkrasının tayyî hakkındadır.

Mahiyeti itibariyle aynı olan, tay hakkında ki teklifleri dikkatinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar, lütfen işaret versinler. (Anlaşılmadı, anlaşılmaı sesleri) Efendim dikkate aldığımız husus son fıkranın maddeden çıkarılmasına dairdir. Tadil tekliflerini dikkate alanlar lütfen işaret versinler. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın teklifini nazarı dikkate alanlar, lütfen işaret versinler efendim. (Bir kere daha okuyunuz sesleri)

Efendim arzu üzerine tekrar okutuyoruz. (Takrir tekrar okundu)

REİS — Encümen iltihak ediyor efendim. Bu teklifi nazarı dikkate alanlar işaret versinler. Nazarı dikkate almayanlar.. Teklif nazarı dikkate alınmıştır. Encümen de filhal iştirak ediyor efendim. Bu tashihle 22 nei maddeyi okutuyorum :

MADDE 22. — Yapı ıslah edilmeyecek veya esasen ruhsat verilmeyecek yapılardan ise, keyfiyet, mal sahibine tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde, belediye encümenine bildirilerek yıkma kararı istenir. Encümenler kararlarını, müracaat tarihinden itibaren 15 gün içinde vermeye mecburdurlar. Kararlar verildikleri tarihten itibaren beş gün içinde belediye reisliğince yazı ile mal sahiplerine bildirilir. Yıkma kararlarına karşı 7 gün içinde yetkili idare heyetleri nezdinde itiraz olunabilir. İdare heyetleri, bu kararları ancak bu kanun ve talimatnameleri hükümleri dâhilinde ve 15 gün içinde inceler; karara bağliyerek ilgililere bildirirler. Müddetinde itiraz olunmayan kararlar katîleşir.

Yıkma kararına karşı vâkı itiraz üzerine Şûrayı Devletçe belediye aleyhine tehiri icra kararı verilse dahi inşaata devam olunamaz.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

(4), (5), (7) ve (15) nei maddeler encümen-den gelmiştir. Müsaadenizle bu maddelerin müzakeresine rücu edelim efendim.

Muvakkat Encümen mazbatasını okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Büyük Millet Meclisince müzakere edilmek-

te olan Gazianteb Mebusu Süleyman Kuranel'in, Yapı ve İmar Kanununun 4, 5, 6 ve 7 nei maddelerinin encümenimizce bir kere daha görüşülmesini istiyen önergelerle sözü geçen maddeler ve bu maddelerin müzakeresi sırasında söz almış olan mebusların ileri sürdüğü mütalâalar göz önünde tutularak Nafiaı Dahiliye, Maliye vekâletleriyle Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü temsilcilerinin iştirakiyle yeniden müzakere edildi.

Dördüncü maddede ruhsatiye verilirken tapunun ibraz edilmesinin fayda ve mahzurları üzerinde uzun müzakereler oldu.

Karayollarının ve su kanallarının geçtiği yerlerdeki arazi sahiplerine tapu senedi ibraz etmedikçe istimlak bedeli verilmediği keza Em-lâk Bankasınca bina yaptırmak isteyenlerin tapuları bulunmazsa kredi açılmadığı ve yine çiftçiler arazilerinin tapusunu ibraz etmedikçe kredi almadığı kanun icabı iken bina yaptırmak isteyenlerden o yerin kendisine aid olup olmadığı sorulmadan her müracaat edene ruhsatiye verilmesi tatbikatta mühim ihtilâflara yol açacak. tapu ibraz edilmemesi hususu derpiş olunursa başkalarının mülküne tecavüz artacak, bu ise birçok ihtilâflara sebebiyet verecektir. Bugün dahi mevcut Yapı ve Yollar Kanununun ruhsatiye verilirken (o yerin plân ve sair hususat tetkik olunur) hükümlerinden faydalanarak tapu sorulmaktadır. Bu sebeple inşaat yaptırılardan yerlerinin kendilerine ait bulunduğunun tevsiki faydalı ve ihtilâfları önceden önleyici bir tedbir olacağı mülâhazası ile 4 ve 5 nei maddelerin aynı şekilde kalması, 6 ve 7 nei maddeler üzerinde esasen bir mütalâa serd edilmediği cihetle ufak bâzı tadillerle kabul edilmiştir.

Umumi Heyete havalesini saygılarımızla arz ederiz.

Muvakkat Encümen Reisi

M. M.

Aydın

Konya

C. Ülkü

M. Rüstü Özal

Kâtip

Kocaeli

Çankırı

Erzurum

S. Yalım

K. Çığman

E. Tuncel

Gazianteb

Gümüşane

Konya

S. Kuranel

Z. Başağa

S. Salim Burçak

Samsun

E. Amt

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, encümen raporu doğrudur. İntizamı temin etmek istiyorsak tapu senedinin mecburi tutulması hakkındaki hüküm muhafaza edilmelidir.

Fakat bu nokta üzerinde geçen celselerde hayli itirazlar dermeyan eden arkadaşlarımızın noktainazarları cayı kabul olacaksa bendeniz, encümen teklifi ile itirazda bulunan arkadaşlarımızı uzlaştıracak bir şekil buldum, ikinci kademe olarak bu teklifimi arz edeceğim. Arkadaşlarımı tatmin edeceğini zannettiğim teklifim şudur :

«Nüfusu 3 000 den az olup da kadastro yapılmamış olan kaza ve nahiyeye merkezleriyle köylerde belediyeden yapı ruhsatı almak istediği halde kendi veya murisi namına tapu senedi bulunmayanlar sulh mahkemesine müracaatla, üzerine bina yapacakları yerin kendilerine aidiyetini gösteren ebatlı krokiyi muhtevi tesbiti delail raporunu ibraz etmeleri ile iktifa olunur. Bu gibi yerlerde müseccel olmıyan gayrimenkullerin tâmirinde tesbiti delail raporu dahi aranmaz.

Bu madde mucibince alınacak tesbiti delail raporu, gayrimenkulün tapuya tesciline esas olamayacağı gibi alâkahların tasarruf ve mülkiyet haklarına asla hâlel getirmez.»

Şimdi arkadaşlar, muteriz arkadaşların itirazı; nüfusu 500, 600 küsurdan müteşekkil kazalarda belediye vardır, nüfusu iki bini bulan köylerde belediye vardır, bunlara tapu ibrazı mecburiyeti emri muhaldir diyorlar.

Bendeniz teklifimle birinci fıkraya nüfusu üç binden az yerleri bundan istisna edilsin istiyorum.

REİS — Dördüncü madde olarak mı?

HİDAYET AYDINER (Devamla) — Evet.

Sonra tamirleri için, tapu ibrazından istisna edelim. Bundan başka ne kaldı geride? Tapusuz arsaya bina yapmaya da müsaade edilmiyor. Bendenizin mutavassıt teklifim şudur; tapulu değildir, tescil için dâva açsa bir bir buçuk sene sürecektir, hâkime müracaatla bir tesbiti delail raporu alsın, bina yaptırmak istediği yeri raporla tesbit ettirsin. Bununla arsanın kendine aidiyetini tevsik etmiş olursa bütün mahzurlar ortadan kalkar. Fakat böyle bir tesbiti delail raporu alan şahsın ileride buna bir tapu senedi gibi istinadetmesi de mümkündür.

Ve diğer alâkahlar aleyhine bir delil olarak göstermesi de mümkündür. İşte bunlara mahal kalmaması için sırf bu tesbiti delail ile tescil ettiremez. Tescil, Medeni Kanunun 639 ncü maddesine göre bir formalıyeteye bağlıdır. Binaenaleyh bu tesbiti delail raporu tescil kararı olamaz diye bir ihtirazi kayıt koyduk. Kezâlık komşularına ben buranın tesbit raporunu aldım, artık sizin burada alâkayı mülkiyetiniz yoktur diyemesin diye. Tapu senedi mecburiyetine taraftar olmakla beraber işin aksamaması için ve aksi mütalâada bulunan arkadaşlarımızı da tatmin eden bir teklif sunuyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim izin verirsiniz, rapor hakkında müzakere açmağa imkân yoktur, söz isteyen arkadaşlar için maddeler üzerinde müzakerenin cereyan etmesi lâzımdır.

Şimdi raporun muhtevasına göre dördüncü maddeyi okuttuktan sonra dördüncü madde hakkında müzakere açılmış olacaktır. Hidayet aydiner arkadaşımız da esasen dördüncü madde hakkında konuştu. (Muvafık sesleri)

MADDE 4. —Yapı ruhsatı almak için belediyeye bir dilekçe ile müracaat edilme, tapunun ve varsa çapın gösterilmesi ve dilekçeye bu kanuna uygun olarak hazırlanmış mimari, statik ve tesisat plân, proje, resim ve hesaplarından gerekli olanlarının eklenmesi lâzımdır.

Kadastro yapılan yerlerdeki belediyeler inşaatla ilgili dosyalarını, kadastro ada ve parsel numaralarına göre tutmakla mükelleftirler.

Ruhsatiye alınmış yapılarda her hangi bir değişiklik yapılması bu maddeye göre yenden izin alınmasına bağlıdır.

(Bu kanunda geçen ruhsatiye ekleri tâbirinden, dilekçe ile beraber belediyeye verilen ve ruhsatiye ile birlikte tasdik edilen mimari, statik ve tesisat plân, proje resim ve hesapları anlaşılır.)

REİS — Bu madde hakkında söz İlhan Sipahioğlunundur.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Çok muhterem arkadaşlar; bu birbirine tamamiyle ziddialar karşısında evvelemerde inşaatta tapu aranıp aranmamasının gece konu ve başkalarının arsalarına tecavüz ile bir alâkası

olup olmadığını tesbit etmemiz lâzımdır. Çünkü gerek komisyon âzası arkadaşlar, gerekse bu görüşü destekliyen arkadaşlar başından sonuna kadar başkasının mülküne bina yapılmasına cevaz verecek miyiz? Tapu kaydını koymasak tecavüzler artmıyacak mı? Noktasından hareket ediyorlar. Şunu çok kuvvetle ifade edebilirim ki; buraya tapu kaydının konması veya konmaması gecekondur yapıp yapılmamasında zerrece haizi tesir değildir. Tapu aranmasa da ne miktar gecekondur yapılacaksa bir değişiklik olmayacaktır. Esasen gecekondur yapan kimse belediyeye müracaat etmez. Bunlar tamamıyla emrivaki şeklinde olmaktadır.

NÜSRET KIRIŞÇIOĞLU (Çanakkele) — Kimse demiyor.

İLHAN SİPAHIOĞLU (Devamla — Nasıl demiyor efendim. Bütün dayanak noktası budur. Bu mesele ile külliye alâkası yoktur, diyorum. Çünkü, gecekondur yapan bir kimse belediyeye uğramaz, uğramadığı için de tapu alınması veya alınmaması hususunun tatbiki bir kıymeti yoktur. Ondan sonra, tapu ibraz edilecek. Ama nasıl, hangi tapu? Acaba tapu hukuki kıymetini muhafaza ediyor mu? Acaba 639 neu maddeye göre müruruzaman, ölüm, harice satış dolayısıyla kıymetini kaybetmiş mi, etmemiş mi? Bu hususları tetkik etmeden doğru bir neticeye varılabilir mi? Bu hususlar belediyeye bırakılabilir mi? Belediye, tamamen hukuki mahiyette olan bir meselenin derinliklerine inebilir mi? Bu noktaları düşünmeden sadece tapu üzerinde durmak, tapu ibraz edilsin demek maslahata uygun değildir. Tapu ibraz etmiyen vatandaşlar bu vaziyete göre inşaat yapamayacaklardır, demektir. Biz bütün vatandaşlara tapu temin etmiş değiliz ki, onlardan inşaat sırasında tapu ibrazını şart koyalım. Küçük bir tamirat için dahi tapu ibrazını istemek onlara inşaatla müsaade etmemek demektir.

Demin Hidayet Aydın arkadaşımız ortalama bir teklif yaptı. Arkadaşlar, bu işi nüfus adedine de bağlamak doğru olmaz. Arkadaşımız, kadastrosu yapılmıyan yerlerde tapu kaydı istenmesin diyor. Bu, belki kabule şayan görülebilir. Ama, üç bin, beş bin gibi mücerret sayı kaydı ile hareket etmek, meseleyi halle kâfi değildir. Onun için, demin de işaret ettiğim gibi, madenin encümene iadesini rica ediyorum.

REİS — Mehmet Hazer.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; evvelâ bir usul meselesi var, fakat Sayın Reis bunun müzakeresine müsaade etmediği için sadece işaretle iktifa edeceğim. Komisyon getirdiği raporunda esbabı mucibeler dermeyan ettikten sonra metnin aynen ipkasında ısrar ediyor. Onların bu esbabı mucibeleri evvelce hazırlanan bir metnin mesnet teminine mâtuf olduğu gibi hiçbir yeni esas da getirmemiştir. Bunu bu şekilde arz ettikten sonra dördüncü madde hakkındaki mâruzatıma geçiyorum. Dördüncü maddedeki tapu kaydını Sipahioğlu arkadaşımız etraflıca izah etti. Bendeniz de geçen müzakerede arz ettiğim gibi bu tapu kaydına hiç lüzum yoktur. Tekrar olmasın diye fazla tafsil etmiyeceğim. Yalnız gecekondur tapulu araziye vâkı tecavüz mahiyetinde değildir. Gecekondur ruhsatsız inşaatır ve bir insan kendi arazisi üzerine de gecekondur yapabilir. Bu kanunun bu maddesine de tapu kaydını koymakla bunu önlemeye imkân yoktur, lüzum da yoktur. Sonra, arkadaşlar, arz ettiğim gibi bir arsaya sahibolmanın bir tasarruf hakkı vardır. Bu tasarruf hakkı orasını bahçe veya tarla olarak kullanırsa mevcuttur, kimse müdahale etmiyecektir. Ama aynı yerde, inşaat yapacak olursa o vakit müdahale edilecektir. Bir defa zilyedin lehine bir hukuki vaziyet vardır. Bu hukuki vaziyet eğer onun lehine değil de başkasının hakkı ise o zaman hak sahibi olan vatandaş, açık olan müracaat kapılarına, aidolan mercilere müracaatla yapılacak inşaatı durdurmak kabildir.

Zilyedliğin himayesi hakkında mevzuatımızda hükümler var, ayrıca da bir kanun vardır. Hakkına tecavüz edildiğini iddia eden vatandaş bu mercilere müracaat eder ve bu merciler de vâkı olan tecavüzü önler. Esasen tapunun mahallinde tatbiki belediyelerin işi değildir. Belediyelerin böyle bir işe salâhiyetleri yoktur. Sonra ihtilâflar olacak ve bunlar nasıl halledilecektir? İş mahiyeti itibariyle iki şahıs arasında bir hukuk ihtilâfının halli demektir. İki şahıs arasındaki nizamın halli belediyenin vazifinden değildir. Belediyenin böyle bir hüküm vermesine ne lüzum ve ne de maslahata uygun olur.

Bu madde toptan müzakere edildiğine göre, evvelce de arz ettiğim gibi bazı noktalar muhafaza edilmektedir. Maddede gerekli vesikalar

bağlanacaktır, denmektedir. Bunu kim tâyin edecektir. Burada bununla ilgili bir hüküm yoktur. Sonra arkadaşlar, bu kanun bir yığın talimatlar kanunu olarak çıkıyor. Her maddesi talimatlarla dolu. Birtakım yeni mevzuat şekilleri ortaya çıkarılmış. Teklif sahibi arkadaşımız bu kanunu talimatnamelerle dolu olarak yapma cihetine gitmiş. Şimdi her maddede bir talimatname var. Bu talimatnameler - zamanı gelince arz edeceğim - mahiyeti malûmu âliniz üçüncü şahsa sâri olan bir şey değildir. İdareye ve iç hizmete taallük eder. Vatandaşa hukukuna tesir etmez.

Bir kanun yapılır, kanunun tatbiki için nizamname de çıkarılır. Arz ettiğim bu sebeplerden dolayı bu, mahzurludur. Şimdi ikinci fıkrada da dosyaların tanzimine aittir. Dosyaların tanzimi hakkında yeni bir hükme lüzum yoktur.

Arkadaşlar, bunun için yeni bir hüküm konmaz. Zaten mevzu hükümler ve tatbikat bu işi halletmiştir. Gelen evrak nereye kaydedilecekse tatbikat tâyin etmiştir. Dosya esaslı arz ettiğim gibi teklifin sevki maksadına da uygun değildir. Bu bir beyanname hükmü olabilir ama, kanun hükmü asla olamaz.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ruhsatiye almış, yapılacak her hangi bir değişiklik yapılması bu maddeye göre yeniden izin almaya bağlıdır, deniyor.

(Her hangi bir değişiklik) tâbiri yeniden ruhsatiye almaya vatandaş icbar etmez. Tamir mahiyetinde olursa elbette ki bir ruhsatiyeye ihtiyaç vardır. Yoksa saçakta, duvarda, tavanda, pençerede, boyada her hangi bir değişiklik vatandaş ruhsata icbar etmemelidir. Bu hüküm diğer maddelerle tezat halindedir. Bu işler için ruhsatiye alınmaz. Bunu böyle kabul edersek birtakım ihtilâflara yol açabilir. Dördüncü madde hakkındaki mâruzatım bu kadardır. Hulâsa edecek olursak :

1. Tapuya lüzum yoktur;

2. (Gerekli vesika) kaydı müphemdir; ihtilâflara yol açabilir;

3. Dosya kaydına taallük eden hükümdür. Bir tesis mevzuu olamaz.

4. Her hangi bir surette yapılacak değişiklik için ruhsatiye kanun mevzuu olamaz. Esasen bundan evvelki kanunda böyle hükümler yoktu ve o kanunun o maddelerinin değiştirilmesi için kâfi bir sebep de gösterilmemektedir.

MUVAKKAT EN. REİSİ CEVAT ÜLKÜ
(Aydın) — Arkadaşlarım, görülüyor ki, bu madenin merkezi sıkletini inşaata başlarken tapunun ibraz edilip edilmemesi teşkil etmektedir. Bu kanunun hazırlanışında esas unsur, mevcut kanunlarımızın ana prensiplerine tam bir mutabakata varılması arzudur. Evvel emirde gayrimenkul mülkiyetinin bir delili olarak kabul edilen tapu senedi olduğuna göre, bizim her hangi bir şahsın yaptıracığı inşaatı kendi mülkü olan arsa üzerinde yaptırıp yaptırmıyacağımızı bilmeziz kadar tabii bir şey olamaz.

İkincisi, tapunun ibrazı lüzumu bilhassa inşaattan doğacak ihtilâtları önleme bakımından mühimdir. Zira bugün gerek belediyelerde bulunan arkadaşlarımız ve gerekse hâkim olarak memleket sathında tatbikatta bulunmuş arkadaşlarımız bilirler ki, gayrimenkul ihtilâflarının mühim bir kısmı tapularının bulunmamasından doğmaktadır. Bu itibarla tapu senetlerinin ibrazı lüzumu hakkındaki Medeni Kanunumuzun ana prensibinden hareket edilmiştir.

İlhan Bey arkadaşımız oturduğu yerde Hükümetin yapmadığı bir iş için vatandaş zorlayamayız diyor. Her şey Hükümetten beklenemez arkadaşlar. Bugün için hakikaten Hükümetin bir tapulama politikası mevcuttur. Tapu komisyonlarının her sene miktarı artırılmak suretiyle, gayrimenkullerin tapulanması hususunda büyük bir gayret sarf edilmektedir. Fakat bunun yanında tapu ve mülk edinmek mahiyetinde olan bir hususun, her şeyden evvel bu mülkün sahibi tarafından yapılması icabedeceği bedihidir. Bugün şahsi bir inşaat yapılırken bu inşaat için müracaat eden vatandaşın, tapusunun bulunup bulunmadığı ve tapunun bu yere taallük edip etmediği hususu sorulacak olursa yerinde olur. Muhakkak inşaat yaptırmak isteyen vatandaşın bu hakkı kadar; tapusuz, kayıtsız ve tecavüz suretiyle bir gayrimenkule inşaat yapılmasından mütevellit üçüncü şahsın hakkı da mühimdir. Bunun dışındaki her hangi suiniyet sahibi olanların küçük bir arsaya yapacağı inşaatı büyük bir arsaya yaptırmak istemesi de düşünülebilir. Bunun aksine her hangi birisinin küçük bir arsaya yapacağı inşaatı büyük bir arsaya yaptıracakmış gibi göstermek suretiyle, her hangi bir küçük arsaya inşa ettirmesi gibi bir yola tevessül etmesi de akla gelir ki, tatbikatta bu gibi hallere fazlasiyle tesadüf edilmektedir.

Tapu işi aynı zamanda bir intizamı âmme işidir. Belediyelerin giriştikleri imar hareketlerinde vatandaşlardan bâzı kayıtlar istenmektedir, bunların tevsiki ancak tapu ile mümkündür. Bir yerden geçireceği yol için talepte bulunan vatandaştan bunu tevsik etmesini istemesi en tabii hakkıdır. Bu da ancak tapu ibrazı ile mümkündür. Bu arada tapu ibrazını icabettiren kanunun sadece bu kanun olmadığını da sözlerim arasında beyan etmek isterim. İstimlâk kanunlarımız mülkiyete esas olarak tapuyu almakta ve istimlâk bedelini tapusu olmıyana ödememektedir. Ziraat Bankası tapu kayıtları üzerinden ikraz yapmakta, Emlâk Bankası tapu üzerinde ipotek tesisi suretiyle muamele yapmaktadır. Bütün bunlara ilâveten bir de son zamanlarda geniş çapta arsalar kıymet peyda etmiş ve arsa spekülâtörleri, bu işle meşgul olanlar, arsalarla çeşitli vasıflar iktisad ederek, bilmem «beş altı katlı bina yapmaya müsaittir, 10 katlı apartman yapılabilir, iş hanı inşa olunabilir» tarzında belediyelere müracaat ederek inşaat yapılacak sahaların kroki ve projelerin tasdikini istemektedirler. Nihayet bunlar tapu ibrazı suretiyle önlenmiş olacaktır.

Yine mevcut İmar ve Yapı Kanunumuzun son maddelerinde göreceğimiz gibi belediyelere, gayrimenkullerde icabı halinde tevhit ve ifraz salâhiyetini tanımaktayız. Birbirini sıkı sıkıya alâkadar eden bu maddeler arasında, muhakkak ki, yapılacak her inşaatta bir vesika aranması lüzumunu daha kuvvetli olarak hissettirmektedir.

Hidayet Aydıner arkadaşımızın nüfusu 3 000 den az olan mahallerde, nihayet bir tesbiti delâil mahiyetinde olan bir karar ibraz edilmesi hususunu da, istikbal için tehlikeli bulmaktayız. Çünkü Medeni Kanunumuzun ana prensibine göre, hattâ noter senediyle gayrimenkul alım ve satımlarının nihayet bir satış va'dinden ileri gitmiyeceği yolundaki sarîh hükmü karşısında, böyle bir tesbiti delâili eline geçirmiş olan vatandaş, âdeta bunun bir mülkiyet vesikası mahiyetini taşıması gibi ele alırsa bu hali tehlikeli bulmaktayız. Bu itibarla bu teklife de katıyen iştirak etmiyoruz.

Mehmet Hazer arkadaşımızın ruhsatıyesisi alınmış tapularda her hangi bir değişiklik yapılması bu maddeye göre yeniden izne bağlıdır. Ruhsattan çıkan mânanın tazammun ettiği de Budur. Çünkü ruhsat alındığı zaman yapılması

lâzımgelen şeyden gayri ruhsatı alan kimse- nin bir değişiklik yapması, bu ruhsat üzerinde bir tadilât yapması demektir ki, bu da ancak belediyenin iznine bağlıdır. Yapılan iş heyeti umumiyesinde değişiklik hükmündedir, bu bakımdan bu fıkra da yerindedir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Bir sual.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Elde bir tapu vardır. Fakat bu tapu gayrimenkulün el değiştirdiğini ispata kâfi bir delil değil midir? Tapu senedinin kıymeti hukukıyesini kaybedip etmediğini belediye esas sicilden tahkik edecek midir? Tapu ibrazından ne gibi bir netice istih- sal edilecektir?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Devamla) — İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın bilmesi lâzımdır ki, tapu senedinin kıymetini kaybetmesi muayyen hallerdedir. Bu nihayet vefattan mütevellidolan ilâmlardan ve intikal muamelesinden ibaret kalır. Keza 20 sene hüsnüniyetle ivazsız, nizasız ve fâsılasız cereyan etmiş bir hükmü ihtiva eder. Bu gibi haller bir istisna teşkil eder. Bu gibi hallerle belediye karşı karşıya kalırsa gayet tabii niçin intikal ettirmedin, diye bir veraset ilâmı almakla vaziyeti halletmiş olur. Bu, tapu senedinin kıymetini muhafaza edip etmediğini bir mahkeme kararı gibi ariz ve amik bir hüküm de vermek demek değildir, arkadaşlar.

MEHMET HAZER (Kars) — Suale soracağım, efendim.

REİS — Buyurun.

MEHMET HAZER (Devamla) — Dosya hakkında izahat vermediniz. Bir de; yapılan değişiklik ruhsatıyede değil, inşaattadır. Siz ruhsatıyede değişiklikten bahsettiniz.

CEVAT ÜLKÜ (Devamla) — Efendim; Mehmet Hazer arkadaşımızın, tenkid mahiyetinde olmakla beraber bu sorularına da cevap vermiş olayım.

İkinci fıkradaki, (Kadastrosu yapılan belediyeler inşaatla ilgili dosyalarını, kadastro ada ve parsel numaralarına göre tutmakla mükelleftirler.) sözü burada kanunun âmîr hükmü olarak ve bir zaruret dolayısıyla konulmuş bulunmaktadır. Zira bugün bilhassa İstanbul'u ele alacak olursak görürüz ki, ada ve parsel numaralarına göre dosyaların tutulmamış olması

yüzünden bugün İstanbul'daki inşaat içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Bunu bizzat bize İstanbul'daki imarla ilgili şahıslar söylemişlerdir. Hattâ kanunda hüküm yokken dahi ada ve parsel numaralarına göre dosya tutulması yoluna gitmektedirler. Biz bunun halen genişlemekte olan sair şehirlerimizde de yapılmasını bu kayıtla âmir bir hüküm haline getirmiş bulunuyoruz.

Diğer üçüncü fıkradaki (ruhsatiye alınmış yapılarda her hangi bir değişiklik yapılması dolayısıyla yapıda değişiklik) ise doğrudan doğruya ruhsat dışı kaçak inşaat kısmına girer. Ruhsatiye içinde değişiklik ise bir izne uyularak peşinen düzenlenmesi icabeden husus, demektir.

REFET AKSOY (Ordu) — Efendim; müzakere etmekte olduğumuz kanunun dördüncü maddesindeki tapu kaydının belediyelere ibrazı meselesini arkadaşlar hukuki cepheden mütalâa ettiler. Leh ve aleyhte konuşular. Meseleyi bir de şu cepheden ele almamız faydalı olacaktır, zannedirim:

Belediyeler, içtimai hayatımızda bir müessesedir. Ve gayesi de muhakkak ki; vatandaşların bir nizamı içtimai içinde yaşamasını temin etmeye çalışmaktır. Ev yapacaksınız, bir nizama tâbi olacaksınız. Sokakta yürüyorsunuz, bir nizama tâbi olacaksınız. Yerken, içerken bir nizama tâbi olacaksınız. Bunların heyeti umumiyesinin tahakkuku belediyenin vazifelerindedir. Binaenaleyh medeniyet devrinde bir heyeti içtimaiyede ev yapacak, dükkân yapacak, mağaza, apartman yapacak insanların, mutlaka belediyenin bu nizamlarına mutavaat etmesi, kanunun emirlerine boyun eğmesi ilk şarttır. Bunun dışında bir şey düşünmüyorum. (Bravo, sesleri) Vaziyet böyle olunca, âmme menfaatinin istilzam eden iki hukuki esas vardır: İçtimai nizam ve mülkiyet hakkı meselesi. Mülkiyet hakkında belediye muakkıp olabilir mi, olamaz mı? Olamaz arkadaşlar. Ama vatandaşın, yapacağı inşaatla ait arsanın kendisine ait olup olmadığını bir vesika ile tesbit ettirmesi lâzımgelir. Belediye âmme yazıfesi görmektedir ve âmmenin menfaatini dikkate almak mecburiyetindedir. Bu itibarla, eğer belediye önüne gelene ruhsat verirse, itiraf etmek mecburiyetindeyim ki, daha bir müddet eciş - bücüş şehirlerden kasabalardan kendimizi kurtaramayız.

Bunlardan âzade bulunmak için mutlaka belediyenin, yapacağım inşaat için benden o mülkün mülkiyetine ait tapu senedini ibraz etmemi şart koşması gayet tabiidir. Bu şekilde inşaat anarşisinden kurtulmuş olur.

Sonra, bu kayıtların geçekonu yapımına mâni olunacağı iddia olunuyor. Aksi halde geçekonu inşasına mâni olamayız deniyor.

Efendim; memlekette kanunun hâkim olduğu bir kaidei esasiyedir. Vatandaş elbette kanunlara, cemiyetin icablarına mutavaat edecektir. Geçekonduyu menedecek Devletin kuvveti vardır. Ancak bu maddeye konacak hükümle buna mâni olunacağını iddia etmek de fantazik bir düşünce olur. Kanun daima fena niyetli insanların ieraatını durduracak bir kuvvettir. O kuvvete hepimizin riayetkâr, mütavaatkâr olmamız lâzımdır. Binaenaleyh mevzu üzerinde çok konuşulmuştur. Encümenin noktai nazarında ısrar edip maddenin aynen kabulü hakkındaki nazbatası yerindedir. Dördüncü maddenin aynen kabulünü bendeniz de bu şekilde müdafaa etmiş oluyorum.

REİS — Behçet Uz.

BEHÇET UZ (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, hakikaten memleketin imarını daha iyi ve kolaylıkla temin edecek güzel bir kanunun müzakeresi üzerindeyiz. Bu kanunu hazırlayan arkadaşlarımızı her hususta tebrik ve takdir etmek yerinde olur. Ben öyle tahmin ederim ki, bugün imar işleri, gerek büyük şehirlerimizde ve gerekse küçük kasaba ve kazalarımızda çok büyük bir anarşi ve bir laubalilik içerisindedir. Bunun düzenini kurmak mecburiyetindeyiz. Millî servet mütemadiyen büyük bir ahenksizlik içinde sarf edilmektedir. Yapılmakta olan binalardan yalnız bugün değil, beton ve betonarme olarak yapıldıkları için gelecek nesiller de istifade edeceklerdir. Gayet güzel düşünülmüş ve hazırlanmış olan bu kanunun her hangi bir vaziyet karşısında bilhassa inşaat sahibinin keyfine uygun olmasını her halde Yüksek Meclisin muhterem âzaları tecviz etmezler. Burada uzun münakaşasını yaptınız, arkadaşlarımızdan bazılarının bu noktalar üzerinde göstermiş oldukları derin hassasiyeti bendeniz doğru görmüyorum, tapu üzerinde bu kadar ısrarla niçin duruyorlar, bunu da anlıyamadım. Küçük kaza ve şehirlerimizdeki belediyelerimizin heyeti fenniyelerini bugün meşgul eden işlerin kısmı âza-

mmı sahipsiz arsalar yapılmış olan binalar teşkil etmektedir. Bunlar, ben binamı yapayım da sonra kim gelirse, mahkemeye gider hakkımı kazanırım diyen kimselerdir. Bu yüzden vatandaşlar dilgir oluyorlar. Bir arsanız var. Fakat kardeşlerinizle aranızda ihtilâf vardır. Elinizde de henüz tapunuz yoktur. Müracaat etmeden o arsaya bir bina yaptınız. Bu bir ihtilâf mevzuudur. Ne olur? Ben arsaya gidip bir külfeti iktiham edeyim ve içindeki bütün ihtilâfları hallettikten sonra gideyim binamı yapayım.

Ben de onun için şunu arz edeceğim : Encümenin çok iyi hazırlamış olduğu bu maddeyi kabul edelim ve diğer maddelere geçelim.

REİS — Kenan Çığman.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Efendim, bu 4 ncü madde üzerinde, bu tapu kelimesi üzerinde bir hayli duruldu. Bilhassa hukukçu arkadaşlarımız tapunun istenmesini biraz mahzurlu gibi gösteriyorlar. Ben, binanın inşaatına başladıktan sonra ihtilâfın haline gidilmesini daha uygun görüyorum.

Şimdi, peşinen tapu ibrazı, orada yapılacak inşaatın üzerindeki münakaşaları bertaraf edecektir. Eğer tapu peşinen istenmiyecek olursa başka arsalar üzerinde izin alınarak inşaat başlanacaktır. Hattâ birçok suiniyet sahibi kimseler arsaları kâfi gelmediği için yanındaki arsalardan faydalanmak maksadıyla sahibinin orada bulunmamasından istifade edecektir. 100 metre karelik arsası varsa 150 metre karelik arsa üzerinde izin alıp inşaat yapabilir. İnşaat başladıktan sonra mahkemeye intikal etse nasıl halledeceğiz? İş büsbütün müşkilleşecek. Birçok masraf ihtiyarı ile birlikte bir de ayrıca diğer bir şahısla binayı yaptıran arasında ihtilâfa bâdi olacaktır. Buna meydan vermemek, ancak tapusunu ibraz ile mümkün olur, zannediyorum.

Bilhassa Mehmet Hazer Bey arkadaşımız, belediye tapu dâvalarını halledecek bir makam değildir, buyurdular. Biz belediyeye tapu dâvası hallettirmiyoruz. Belediyeye tapu ibraz edecek, ona göre müsaade istiyecek. Aralarında ihtilâf olursa mahkemeye gidecek, ihtilâfı mahkeme halledecek. Belediyenin burada halledeceği bir şey yoktur. Belediye izin vermek için tapusunu görmek istiyor.

Sonra, gecekondulu meselesi ileri sürüldü. Muhterem arkadaşlar, filhakika gecekondulu yapmak için belediyeden ruhsat istemezler, gizlice yapılı

bu inşaat. Ama düşününüz ki, bundan sonra kendi malı olmıyan yere ruhsat alarak inşaat yapmaya kalkışacaklar olacak ve bu suretle bir başka türlü gecekondulu faaliyeti başlyacaktır. Yani kendi arsası yoksa gidip bir başkasının arsası üzerinde inşaat müsaadesi alacak ve oraya binayı yapacaktır. Bunu menetmek ve ettirmek de ayrı bir mesele olacaktır. Sonra arkadaşlar, her arsa sahibi arsasının başında oturacak değildir. Nihayet Kars'ta, Erzurum'da arsası olup da Ankara'da ikamet edenler ve buna benzer vaziyetler pek çoktur. Sahibi başında bulunmıyan arsalardan birine, arsanın kime aidolduğunu bilmiyen belediyeden bir inşaat ruhsatıyesi alarak buraya bina yapacaktır. Bütün bunları önlemek için tapusunu peşinen istemek lâzımdır. İnşaat başladıktan veya bittikten sonra bunun mahkemeye intikali birtakım külfetlere bağlıdır. İyisi mi, belediyeye bu hakkı tanımak suretiyle halletmiş olalım.

Bunlardan başka memlekette arazilerin tapulanması yolunda Hükümet de birçok gayretler sarf etmektedir. Nihayet her vatandaşın kendi yaptıracağı bina yerinin tapusunu alması gayet isabetli bir harekettir. Esasen diğer hatip arkadaşlarımızın gayet güzel belittikleri gibi, tapu muhtelif menfaatlerin sağlanmasında da yegâne âmildir. Bunun için tapularını çıkarmak mecburiyetindedirler. Bunun bir an evvel çıkarılması en doğru bir harekettir. Maddenin aynen kabulünü bendeniz de istirham etmekteyim.

REİS — Kifayet takriri var efendim, okuyoruz.

Riyasete

Üç celsedir dördüncü madde üzerinde görüşmeler yapıldı. Kifayetin reye vaz'ını arz eylerim.

Yozgad

Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

REİS — Kifayeti kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Tadil teklifini okuyoruz efendim.

Reisliğe

4 ncü maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Konya Mebusu
Hidayet Aydın

Madde 4. — Yapı ruhsatıyesi almak için belediyeye bir dilekçe ile müracaat edilmesi, ta-

punun ve varsa çapının gösterilmesi ve dilekçeye bu kanuna uygun olarak hazırlanmış mimarî, statik ve tesisat plân, proje, resim ve hesaplarından gerekli olanlarının eklenmesi lâzımdır.

Ancak nüfusu üç binden az olan ve kadastrosu yapılmamış olan kaza ve nahiye merkezleri ile köylerde kendi veya murisi namına tapu senedi bulunmayanlar belediyelere, inşaat yaptıracakları yerin kendilerine aidiyetini gösteren ebatlı krokiyi muhtevî tesbiti delâil raporunu ibraz etmesiyle iktifa olunur. (Ederler ve bununla iktifa olunur).

Bu madde mucibince alınacak tesbiti delâil raporu gayrimenkulün tapuya tescile (ine) esas olamayacağı gibi alâkahların tasarruf ve mülkiyet haklarına asla hâlel getirmez.

Yüksek Reisliğe

4 ncü maddeye aşağıdaki bendin ilâve edilmesini arz ve teklif ederim.

Erzincan Mebusu
Veysel Varol

Belediye teşkilâtı bulunan köy ve nahiyeler bu maddenin şümulü haricindedir.

Yüksek Reisliğe

4 ncü maddenin birinci fıkrasındaki (tapunun ve varsa çapın gösterilmesi) ibaresinin çıkarılmasını teklif ederim.

İzmir
İlhan Sipahioğlu

REİS — En aykırı teklif ibarenin çıkarılması hakkındaki, İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın teklifidir. Evvelâ bunu reyinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar... Almyanlar... Reddedilmiştir.

Hidayet Aydın arkadaşımızın teklifini...

HİDAYET AYDINER (Konya) — Geri alıyorum.

REİS — Arkadaşımız teklifi geri aldıklarına göre, Veysel Varol arkadaşımızın teklifini reyinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar... Almyanlar... Teklif kabul edilmemiştir.

4 ncü maddeyi aynen reyinize arz ediyorum, Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Dördüncü maddeye göre ruhsatiye almak için yapılan müracaatlara belediyelerce, resmî tatil günleri hariç, 15 gün içinde cevap verilmesi mecburidir. Müstakil imar mü-

dürlükleri bulunan belediyeler de aynı hükme tâbidir.

Bu müddet içinde cevap alamayan dilekçe sahipleri, müddetin sonunda, yazılı olarak durumu belediyeye bildirirler. Resmî tatil günleri hariç, 5 gün içinde cevap alamayan dilekçe sahibi, belediyeye verdiği proje ve eklerine uygun olarak yapısına başlayabilir.

MEHMET HAZER (Kars) — Efendim; bu maddede müstakil imar müdürlüğü olan yerlerde, bu müdürlükler hakkında bâzı hükümler konmuştur. Halbuki kanunun birinci ve 4 ncü maddelerinde müracaat mercii olarak yalnız belediyeler gösterilmiştir. Belediyenin imar müdürlüğü vardır veya yoktur. Müracaat mercii belediye olunca, müracaatı kabul edecek veya reddedecek makamın da yine belediye olması icabeder. Yani muhatap belediyedir, imar müdürlüğü diye bir kayıt koymaya lüzum yoktur. Evvelki maddelerde müracaat makamları arasında imar müdürlüğünden bahsedilmemiştir. Ya müracaat makamı arasında imar müdürlüğünden bahsetmek veya hut buradan imar müdürünü çıkarmak lâzımdır arkadaşlar.

REİS — Şevki Eker.

ŞEVKİ EKER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar; benzeniz, bu kanunun beşinci maddesinin evvelâ ikinci fıkrasına temas edeceğim.

İkinci fıkrada, ruhsatiyle talebinde bulunan bir kimsenin on beş gün bekliyeceğini, bu on beş gün içinde bir cevap alamadığı takdirde inşaatına başlayabileceği hükmü vardır.

Mütaakıp maddelerinde ise, ruhsatı alınmadan başlanmış olan binalar da İmar Kanununa aykırı vaziyetler varsa bu binaların yıktırılacağı şeklinde de müeyyideler vardır.

Mütaakıp maddelerin müzakeresinde benzeniz bulunmadığım için sözcü arkadaşımızdan rica edeceğim, burada bir taraftan müsaade ediliyor, öbür taraftan da yıktırılması müeyyide altına alınmaktadır, ki bir tezat vardır. Encümenin dikkatini çekerim.

Şimdi birinci fıkraya geçiyorum : Burada 15 gün gibi kısa bir müddet verilmiştir. Bizim memleketimizin şartlarını ve halkımızın psikolojisini nazarı itibara alırsak uzun vâdeli hazırlıklarımız umumiyetle yoktur. Hep yumurta kapıya geldiği zaman faaliyete geçer. Tam inşaat mevsiminde işe başlayacağı

için, inşaat mevsiminden 15 gün evvel müracaat eder. Bu şekilde yapılan müracaatlar bir belediyenin imar masası üzerinde birikirse bunlara 15 gün zarfında cevap vermeğe imkân olmaz. Binaenaleyh müracaatın daha evvel yapılmasını temin için bu müddetin uzatılması lâzımdır. Aksi takdirde işler çıkmaza girer. Bunun için bendeniz hiç olmazsa normal inşaat için bu 15 günün bir aya çıkarılmasını teklif ediyorum. Fevkalâde binalar içinde yani mimarisi, statik plân, proje, resim ve hesapları itibariyle uzun tetkiklere muhtacolan fevkalâde binalar için bu bir ay dahi kâfi değildir. Bilhassa arz ettiğim gibi, müracaatlar inşaatın arifesinde olursa tehacüm karşısında buna da imkân olmaz. Binaenaleyh fevkalâde inşaatlar için fevkalâde, hususi bir maddenin konulması uygun olacaktır. Böyle bir inşaat için bu müddetin üç aya kadar uzatılmasını bendeniz uygun görmekteyim. Ama bu üç ay kadar uzatılmasını icabettiren şartları elbet te tesbit etmek icabeder, bunu kanunun metnine koymağa imkân olmaz. Çünkü şartlar zamana göre değişebilir. Binaenaleyh bu hususun Nafia Vekâletince tesbit edilecek talimatnamelerle tesbit edilmesi yerinde olacaktır. Buna dair bir takrir hazırladım, eğer encümen bu noktai nazara iltihak etmeyip de tenvir ettiği takdirde ona göre sizi tekrar rahatsız edeceğim.

Şimdilik mâruzatım bu kadardır.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım; kanunumuzun en mühim maddesi budur. Ve tatbikatında en büyük müşkülâtle karşılaşılacak madde budur. Onun içindir ki; en son sözümü en evvel söyleyeceğim. Bu madde bu kanunda yer almamalıdır. Tamamiyle kaldırılmalıdır. Neden?

Arkadaşlar; belediyede tatbikat yapan arkadaşlarım bilirler. On beş imar müdürlüğü bir o kadar da müdür ve arkadaşları olsa katiyen artan inşaat karşısında ruhsat vermeleri mümkün değildir. İki şey olacak; birisi samimî birisi gayri samimî. Birinci halde on beş gün içinde müracaat edecek vatandaşların sıraya konup yerlerinin gösterilmesi imkânsızdır. İkinci halde ise; biz hiçbir kimseden şüphe izhar etmiyoruz. Ama ufak bir mutabakat halinde ruhsatiye alınmış gibi muamele, 15 günlük müracaattan sonra tek-

rar 5 günlük bir müracaat hakkı var. Buna da cevap alamayınca inşaat başlıyacaktır. Kanunumuzun ruhu nerede kaldı? Yapılan inşaat beş bin, birkaç milyon olabileceği gibi bir baraka da olabilir. Bu inşaat yapılacak, yarın belediye diyecek ki, «sen bu inşaatı yaptın ama şu kanuna aykırıdır, onun için yıkıyorum». Bu halin iki taraf için de mahzurları vardır. Bunun için Meclisimizin isabetle üzerinde durması lâzımgelen bir kanundur. Bu hususa dair bir de teklif veriyorum. Ve diyorum ki, zaten Anayasada 15 gün diye bir kayıt var, Anayasa bunu kabul etmiş; 15 gün cevap verilmediği takdirde bu müracaatından 5 gün sonra kollarını sallaya sallaya inşaatını yapacak. 1, 2, 3 kat çıkacak, ondan sonra bir belediye kararıyla yıkılacak, böyle bir mecburiyet iki taraf için de çok mahzurludur, tayyını rica ediyor ve bunun için de bir takrir veriyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. M. RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Çok muhterem arkadaşlar; bu kanunun hazırlanmasındaki hususiyetlerden biri de vazifeleri gerek vatandaş, gerekse belediyeler bakımından karşılıklı olarak deruhte etmektedir. Biz, vatandaşlara İmar Kanunu müvacehesinde birtakım külfetler tahmil ederken diğer taraftan da belediyelerin teşkilâtlanması ve vazifelerini yapabilir hale gelmesini de bu kanunun içinde mütalâa etmek lüzumunu hissetmiş bulunuyoruz.

Beşinci maddede, yapı yapmak isteyen bir kimse ruhsat almak için müracaat ettiği zaman on beş günlük bir müddet tâyin edilmiştir. Vatandaş on beş gün bekliyor. Bu müddetin hitamında cevap alamadığı takdirde yeniden müracaat ederek beş gün daha bekliyor.

Muhterem arkadaşlar, ruhsatiye tâbirinin içinde basit işlerin de mevcudolabileceğini bilhassa nazarı itibara almak lâzımgelir. Bir tamiratın da ruhsatiyesi bahis mevzuudur. Bu tamiri yapacak vatandaş, tatil günleri hariç olmak üzere 20 gün bekleddikten sonra hiçbir cevap alamadan intizarına devam etmesi yerinde bir hareket olmaz. Fazla olarak madde son fıkrasında bir açık kapı daha bırakmıştır. Eğer vatandaş müracaatına imar durumuna ve fen şartlarına uygun olarak bir proje hazırlayabilmiş ve bunda bir tereddüdü mevcut bulunmamışsa binasını yaptıracak ve kendisine cezasız ruhsatiye verilecektir. Binaenaleyh Anayasanın benzer müddetlerin 15 günden

fazla olmaması sarahati müvacehesinde teklif ettiğimiz 15 günlük müddetin ve ilâve olarak verilen 5 günlük müddetle birlikte kâfi olduğu kanaatindeyiz.

Bu şekilde belediyeleri de istediğimiz aktif vaziyete getirmek mümkün olabilecektir. Fazla olarak mer'i olan Yapı Yollar Kanununun 10 ncu maddesinde de buna benzer hüküm mevcut bulunmakta ve tatbikatta da müşkülât arz etmemektedir.

Mehmet Hazer arkadaşımızın müstakil imar müdürlüklerine dair olan tereddüdüne de kanaatimce yer yoktur. Zira bunlar hükmi şahsiyeti haiz olmakla beraber belediyelere bağlı teşekküller sayılmak lâzımdır. Binaenaleyh istidaların oraya verilebilecekleri gibi belediyelerin vermiş oldukları salâhiyetlerle bu merciali değiştirmeleri idareten de mümkündür.

Bu itibarla kanunda bu hususların tasrihine ayrıca lüzum olmadığı kanaatindeyim.

REİS — Mehmet Daim Süalp.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, İmar Kanununun en çok suiistimal edilen maddesi bu maddedir. Mer'i kanunda 15 gün müddet zarfında ruhsat istiyen vatandaşa cevap verilmemişse hazırladığı projeye uygun inşaat yapar, ve bu inşaatından belediyeyi haberdar etmez. Belediye yıkma kararı verdiği halde Şûrayı Devlet bu yıkma kararlarını iptal edebilir ve vatandaş evini istediği şekilde ikmal edebilir. Bütün bu kusurlar yalnız vatandaşın değildir. Maalesef bâzı belediyelerimizde vatandaşlarımıza bu imkânı sağlayan memurlar vardır. Onun müracaatını 15 gün hasıraltı ederler, sonra arkadaş, sana kapı gösteriyorum, yol gösteriyorum, dilediğin gibi hareket et. Buna istinaden çok suiistimaller olabilecektir.

Şimdi karşımıza gelen hükmün sonunda, belediye, kendi kabul edebileceği projeyi uygun görmezse yıktırır, deniyor. Ama, daha evvelki maddelerdeki müdafaa ile tezat haline düşüyor. Vatandaş yirmi gün bekledi; hüsnüniyet sahibidir. Elinde bir proje vardır, fakat ilerde projesini belediye uygun görmezse vatandaş da, inşaat yaparsa bu işte ihmali görülen belediye veya belediye memuru cezasız mı kalsın? Vatandaş yirmi gün zarfında ikaz edilmiyor, kanun bu hakkı vatandaşın veriyor, hüsnüniyet sahibi olduğu için de inşaata devam ediyor. İnşaat bittikten

sonra belediye diyor ki, bu bizim kabul ettiğimiz projelere uygun değildir. Belediyenin burada bir kusuru vardır. Kusur yalnız vatandaşın yükletiliyor. Basit inşaat için müddeti artırır sak vatandaşın aleyhine olur. O halde hüsnüniyet sahibi vatandaşın korumak bakımından belediye eğer kusurlu ise vatandaş tazminat alabilsin. Komisyon buna yanaşırsa bir diyeceğim yok. Yoksa bugünkü mer'i kanunda görülen suiistimaller yine tekrar ve fazlasiyle kendini gösterecektir. Bu hususu takdirlerinize arz ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. M. RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Arkadaşımızın endişesini, zannediyorum, maddenin son fıkrasını bir kere daha okumakla kısmen izale etmek mümkün olacaktır. Maddede imara aykırılık mevzularından ziyade belediyeye verdiği proje ve eklerine uygun olarak yapması bahis konusu edilmiştir. Burada teklif hüsnüniyetsizliği ortadan kaldırmak düşüncesindedir. Belediyeye bir proje verilmiş ve sonra da buna aykırı hareket edilmiştir. Bu takdirde inşaatın yıkıtılmasının Yüksek tasviplerinize mazhar olacağına şüphe yoktur.

REİS — Buyurunuz, efendim. Soru mu soracaksınız?

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Efendim bu müddet zarfında ruhsatname verilmediğini farzedelim. Ve mal sahibinin projeye uygun bina yaptığını kabul edelim. Fakat bu proje şu kanunun hükümlerine aykırı ise yani izin verilmemesi icabediyorsa, bu bina yıktırılacak mı, yıktırılmıyacak mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. M. RÜŞTÜ ÖZAL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, madde üzerinde munhasıran mütalâa etmeye kalktığımız zaman hakikaten birçok tereddütlerle karşı karşıya kalırız. Diyoruz ki, proje yapmak fen ve meslek erbabının inhisarı altındadır. Hattâ bugün mevcut ahkâma göre yalnız meslek sahibi olmak dahi proje yapmaya kâfi değildir. Bu yolda muayyen bir zaman içinde belediyeye kayıtlı bulunmak da şarttır. Binaenaleyh, proje yapan bir kimse esasen imar plânının icaplarını ve kanunun icaplarını ve zaruretlerini, belediyenin aradığı talimat esaslarını bilmekle de ayrıca mükelleftir. Projenin ve ek-

lerinin kanun ve imar durumuna uygun olması tabii ve zaruridir. Bir sonraki madde de bunu teyideder.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Bu kanuna göre Ankara'daki bir mimar İzmir'de proje yapamıyacak mıdır?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. M. RÜSTÜ ÖZAL (Konya) — Bugün mer'i olan ve tatbik edilmekte bulunan esaslara göre yapılacak talimatnamelerde elbette ki bu hususlar zikredilecektir. Bugün belediyelerin böyle bir kayıtla bağlı olduklarını arz ettim sadece.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar, Sözcü arkadaşımız benim sualime cevap vermedi. Müstakillen imar müdürlüğü bulunan yerlerde vatandaş bu müdürlüklere müracaat edeceklerdir. Ama imar müdürlükleri müracaat mercileri değildir. Müracaat mercii olmadığına göre yapılan müracaata cevap vermek yetkisi de yoktur. Müracaat mercii olmadığı takdirde kabul veya ret cevabı vermeye de elbette ne imkân vardır, ne de hakkı vardır.

Sonra bu maddenin son fıkrasında, proje ve eklerine uygun olarak yapılmışsa buna mâni olunmaz. Ama proje ve eklerine uygun olup da plâna uygun değilse vaziyet ne olacak? Hiç olmazsa buraya (Plân, proje ve eklerine uygun olarak yapılmışsa) deyip, «plân» ı da ithal etmek lâzımdır. Projesine uygun olacak, eklerine de uygun olacak, fakat plâna uygun olmayacak. Bu takdirde sukutu haktan istifade eden bir kimseye böyle bir müktesep hak tanınmamalıdır. Binaenaleyh, buraya, plân, kaydının konması lâzımdır.

REİS — Daim Süalp.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim, sözcü arkadaşımızın izahatından anladık ki bugünkü mer'i kanunun 15 günlük müddetini 20 ye çıkarmaktan başka bir şey yapmış değildir.

Projeye uygun değilse yaptırılmayacaktır. Plân, projeye, İmar Kanununun ruhuna uygun değilse, yani üç katlı inşaata müsaade edilen bir yerde bir vatandaş on katlı bir plân yaptırırsa vatandaşın bu müracaatına cevap verilmeyecek demektir. Bu hal İmar Kanununun ruhuna, uygun değildir. Ve İmar Kanununun ruhuna uymıyan, onu rahnedar eden bir plâna müsaade edilme-

mesi lâzımdır. Bu bakımdan bunu önliyecek bir hükmün getirilmesi iktiza eder kanaatindeyim.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Rüstü Özal arkadaşımız hukukçu olmadıkları için affederler. Arkadaşımız cevap verirken ikinci bir zühule düştü. Sanki adamın verdiği proje yanlış bile olsa mesul olmayacakmış gibi bir ifade de bulundular. Bunun üzerine Şevki Bey arkadaşımız bir sual sordu, kısmen vazih olmadığı için tekrar ediyorum. Bu hususu Mehmet Hazer arkadaşımız da tekrar etti. Halbuki, bunun cevabı 6 ncı maddenin (B) fıkrasında vardır. «Belediyeye müracaat ettiği ve 5 nci maddedeki müddet bittiği halde cevap verilmediğinden işe başlamış olanlara, yapısı kanun ve talimatnamelere uygun ise, ruhsatiye cezasız verilir.»

Binaenaleyh, kimse knaunun, meçhulü olduğuna iddia edemez. Ve herkes için mecbur - ül itibadır. Bu kanundan gaye budur. Binaenaleyh kanuna ve talimatnameler hükmüne uygun olarak vermiş olduğu proje ve plânlar üzerine belediye cebap vermemişse ancak o kaydü şartı muhtevi olan plân ve projeyi tatbik ederek yaptığı bina yıkılmaz. Yoksa kanunun sarahatine münafi olan, talimatname sarahatine uymıyan binayı sükût ile yapması o binanın ipkası hakkını vermez efendim.

REİS — Şevki Erker.

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun şehirlerdeki inşaatı bir nizama sokmak gayesini istihdaf ettiğine göre sözcünün mütalâasının, yani projesine uygun olduğu takdirde artık yıktırılmıyacaktır, hükmünün mahzurlarını benden sonraki arkadaşlarım izah ettiler. Binaenaleyh bu varidolamaz. Hidayet Aydın'ın de 6 ncı maddeyi göstermesi bize şunu anlatıyor ki; ruhsatsız olarak projesine uygun şekilde yapılan bir bina eğer plânlara, şehir imar plânına ve bu kanunun hükümlerine aykırı ise yıktırılabilir mânası çıkıyor, Hidayet Aydın arkadaşımızın izahından. Ben ilk konuşmamda bu tezada temas etmişim. Bir tarafta yapabilir deniyor bir tarafta kanuna aykırı ise yıktırılır deniyor. Bu, bir tezattır. Eğer vatandaşların kanunun bütün hükümlerine vâkif olmaları şartını ileri sürerek verilmiş olan müsaadenin haksız olduğunu nazarı itibara alırsak o zaman ruhsatiyenin bir mânası kalmaz. Bendenizin mülâhazama göre ikinci fıkra yer-

sizdir, kaldırılması lâzımdır. Böyle bir salâhiyet verdiğimiz takdirde tehacüm halinde gelen talepleri bâzı belediyelerimizin 15 günde, bir ayda cevaplandırıp ruhsatiye vermelerine imkân yoktur. Bunu bilenler bile bile imar plânına aykırı hareketlerde bulunabilirler, ihtilâflar çıkabilir. Binaenaleyh, bu fıkra kaldırılır ve eğer projesi bilâhara ruhsatiye alabilecek şekilde olduğu takdirde mesuliyeti kendisine raci olmak üzere başlamış olabilir. Yani böyle bir hükümle değiştirilmelidir veyahut tamamen kaldırılmalıdır. Benim noktai nazarıma göre ikinci fıkra kaldırılmalıdır.

Müddete gelince; Rüşti Bey, çok kolay tetkik edilecek işler için on beş gün kâfidir, diyor. Fakat bir de müracaat adedi nazarı itibara alınırsa bu on beş gün içinde cevap verilecekler bulunur, verilmeyecekler bulunur. Binaenaleyh böyle bir müddetin konmasında tatbikatta hiçbir fayda yoktur. Ben, otuz günün dahi yetmiyeceğini bile bile, belediyeleri biraz daha sıkı çalışmaya sevk edebilmek için, otuz güne rıza gösteriyorum. On beş günün hiçbir amelî ifadesi olmayacağını tekrar etmek isterim.

Sonra; on beş günde, bir ayda yaptırılıp ruhsatiye verilecek çok mühim binalar olabilir. Bu itibarla evvelki izahatıma dayanarak hazırladığım tavrımı yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım, ikinci defa kürsüye geldiğim için üzülüyorum. Fakat bir vazifeyi eda ettiğime kaani bulunuyorum. Muhterem arkadaşlar, bu beşinci maddedeki kayıt kalkmadıkça büyük suiistimallere, büyük haksızlıklara, gerek vatandaş olarak gerekse belediye olarak mâni olamayız. Bugünkü inşaat malzemesi vaziyeti malûmdur. Burada kimi mesul tutacağız? Belediyeyi mi, belediye reisini mi, fen memurunu mu, sürveyanı mı, kâtibi mi;... Ortada bir mesul yok. Onun için öyle bir hüküm koyuyoruz ki tamamiyle serbest, tamamiyle suiistimale ve hattâ iyi niyetli vatandaşları dahi icabında fena yola götürmek isteyenlere açık kapı vermiş oluyoruz. Böylece salâhiyeti fenaya kullanmış ve her projenin 5 - 10 gün geri kalmasına imkân sağlasa; bu, karşısındaki her hangi bir vatandaşın belki fena yollara sevk etmiş olacaktır. Bir kanun tedvin etmekteyiz. Kanun tedvini hepimizin va-

zifesidir. Bundan geri dönmekle hata işlemiş oluruz. Rica ediyorum, yüksek encümen bu noktayı nazarı dikkate alsın. Aksi takdirde büyük bir hata işlenmiş olur.

Nafia Vekâleti yapacağı talimatname içinde icabeden müddetlerin tâyinini, belediyelere yüklemek suretiyle yapsın. Yoksa vatandaşları 15 - 20 gün projeleriyle serbest bırakmak doğru olmaz. Bu vaziyette hem vatandaşa, hem belediyeye ve hem de millete yazık olur arkadaşlar. İstirhamım bundan ibarettir.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞÇİOĞLU (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, hakikaten bir kanun yapılırken bu kanunun suiistimal edilmesi ihtimallerini daima göz önünde tutmak lâzımdır. Arkadaşımız, belediyenin fiilî imkânsızlığından dolayı 15 gün zarfında vâkı müracaata cevap vermeyeceğinden bahsettiler. Bendenizin aklına daha kötü ihtimaller geliyor. İnşaatı olan bir vatandaşın belediye ile anlaşması mümkün olmayan bir şey değildir arkadaşlar. 15 gün iş geri bırakıldı, yazılı müracaata on beş günde cevap verilmedi, bu, belediye ile anlaşması neticesinde olabilir. Bunun neticesi ne olacaktır arkadaşlar? 60 ncı maddenin altıncı bendine müeyyide koymakla bunun telâfi edileceğine asla kaani değilim.

Muhterem arkadaşlar, Mahmet Hazer arkadaşımız haklı olarak, proje kelimesinden ayrı «plân» kelimesinin de ilâve edilmesini istediler. Yani plâna da uygun olmasını istemek yerindedir.

Söze arkadaşımızın, burada projeler fen adamları tarafından yapılacaktır, bu itibarla hatalı olmaz şeklindeki heyannı kabule şayan bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Kasten hatalı da yapılabilir. «Beşer, şaşar» derler. Zühul de olabilir. Projenin teknik adam tarafından yapılması, hatadan münezzeh olmasını icabetirmez. Projelerin toptan imar plânına, emniyet kaidelerine aykırı olması mümkündür. Şimdi bnua karşılık komisyonla yaptığım hususi temasta şu ciheti öğrenmiş oldum : Hakikaten bu madde üzerinde lâıyık ile durulmamıştır. Birçok arkadaşlarımız mütereddittir. Konuşuldukça iş çatallaşıyor. Hakikaten bir kayıt var; bu kanunun hükümlerine aykırı hareket eden, imar plânına riayet etmiyen hâ-

diseler girse girse buraya girecek. Nihayet sonunda 100 liraya kadar para cezası... Sadettin Yalım işaret ettiler, mesul, belediye reisi mi? fen memuru mu olacak? Kimi mahkûm edeceksiniz? Binaenaleyh 60 nci maddedeki müeyyide asla kâfi değildir. Gelelim altıncı maddenin (b) bendinde «Belediyeye müracaat ettiği ve 5 nci maddedeki müddet bittiği halde cevap verilmediğinden işe başlamış olanlara, yapısı kanun ve talimatnamelere uygun ise, ruhsatiye cezasız verilir». Bu bir cezadan kurtulmadır. Kanun bu talimatlara uygun değilse, muhterem arkadaşlar, bu madde böyle bir tâbir kullansa dahi bu kanunun ruhu içinde, çerçevesi içinde bu aykırılığın ıslah edilmesi veya yıkılmak suretiyle telâfi edilmesi lâzımdır. Fakat asıl üzerinde durduğum nokta, sözcü arkadaşımızın buradaki beyanıdır. Belediyeye müracaat etti, 20 gün içinde cevap alamadı, inşaatına başladı, ve inşaatını yaptı deniyor. En tehlikeli nokta sözcünün bu beyanıdır. Komisyondan istirham ediyorum bu beyanını tashih etsinler. Çünkü ileride tatbikatta bu ifade delil olarak alınabilir. Bu mülâama iştirak ettilerki takdirde, bu ciheti tasrih etmelerini, hattâ mümkünse bu maddeye daha tatbiki kabil bir cihet vermelerini istirham ediyorum.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Nusret Bey arkadaşımın bahsettiği şekli vermek gayet kolaydır. Şimdi beşinci madde bir müddet koyuyor. Bu müddet iki bakımdan yerindedir. 15, 20 ve saire üzerinde durmuyorum. Belediye'ye müracaat eden vatandaş, münasip bir müddet sonra cevap almalıdır. Cevap alamamışsa, şu veya bu sebeplerle ve işlerin çokluğu dolayısıyla, cevap verilmemişse inşaatına başlamalıdır. Yalnız burada teklifin beşinci maddesinin ikinci fıkrasına göre (muayyen müddet içinde eğer cevap alamamışsa, dilekçe sahibi belediyeye verdiği proje ve eklerine uygun olarak inşaatına devam edecektir), yani proje ve eklerine uygun olarak inşaatına devam edenler, himaye esasına göre inşaatına devam etmiş olacaktır. Bundan sonra gelen maddeler, kanunun heyeti umumiyesine muğayir bir vaziyet ihdas etmektedir.

Tabiatıyla vatandaş uzun boylu bekletmek doğru değildir. Fakat, kanun ve nizamnameye aykırı inşaat değilse, maddenin ikinci fıkrasını

kaldırırsak bunu halletmiş oluruz. Yani kendisine izin verilmeyen, kanun ve talimatnamelere uygun inşaat girişirse, kendisinden ruhsat cezası alınacak fakat inşaatı himaye görecektir. Eğer kanun ve talimatnameye aykırı inşaat yaparsa, o zaman 6 nci madde gereğince, bunu kendisine yıktırmak suretiyle cezasını çekmiş olacaktır. Zannedirim komisyon da buna iştirak eder.

İkincisi de, bu fıkrayı kaldırmakla, yani gün tahdidetmekle, bekleme müddetini tâyin ediyoruz. Vatandaş bekleme müddetinde inşaatı başlayabilir.

İkinci endişe, kanun ve talimata aykırı bir inşaat olması ihtimalidir. Onu da, bundan sonraki madde ile, yani «aykırı ise yıktırılır» hükmünü koymak suretiyle elde ettiğimize göre; ikinci fıkrayı kaldırmakla netice kendiliğinden hâsıl olacaktır. Bu suretle, verdiği projeye aykırı, kanuna, talimata aykırı bir inşaat himaye edilmiş olur. Fıkranın kaldırılmasına dair bir takrim ediyorum, kabulünü rica ederim.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — O zaman belediye hiç tetkik etmeyecek demektir.

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Belediyeyi, hiçbir zaman, imar işiyle alâkadar olmaz farzetmeye imkân yoktur.

Biz burada ne kadar hassas isek belediyeler de kendi bölgelerinde o kadar hassasiyet göstereceklerdir. Teklif, ikinci fıkranın kaldırılmasına dairdir. Kanun ve talimata uygun olduğunu vatandaşın bilmesi gayet tabiidir, plânını kanun ve talimata uygun yaptırmamışsa elbette ki yıkılacaktır, bundan tabî de bir şey olamaz.

REİS — Süleyman Kuranel.

SÜLEYMAN KURANEL (Gazianteb) — Muhterem arkadaşlar; her sahada olduğu gibi inşaat işlerinde de hüsnüniyet esastır.

Nitekim, mer'i kanunda bu müddet on beş gündür. On beş günde cevap alamıyan vatandaş inşaatına devam edebilirdi. Bu, yıllarca devam edegelmiş bir keyfiyettir. Deminden beri ileri sürülen hâdiselerin hiçbirisi vukubulmamıştır.

SADETTİN KALIM (Kocaeli) — Yüzlercesi olmuştur.

SÜLEYMAN KURANEL (Devamla) — İki sene evvel Ankara'da toplanan kongrede belediyeye kanunu görüşüldü, birçok belediye reisleri bu kongrede meveuttu, onlar on beş günlük müddeti kâfi gördüler, yalnız bunu Ankara ve İstanbul

belediyeleri az gördüler. On beş günlük müddete tatil günleri dâhil değildir, bunlarla beraber 18 gün olmaktadır, beş gün de müracaat müddeti vardır, bu, aşağı - yukarı 25 günü bulmaktadır. 25 gün içinde, müracaat eden vatandaşlara müspet veya menfi bir cevap veremiyen bir belediye bu vatandaşların yapmış oldukları inşaatın birçok vecibelerine katlanmaları lâzımdır.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — O halde kanuna hiç lüzum yok.

SÜLEYMAN KURANEL (Devamla) — Sadettin Bey, siz burada heyecanla konuştunuz, biz sizi sükûnetle dinledik. Sonra zatiâliniz encümenin âzası idiniz, konuşmalarda bulundunuz.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Evet, bulundum ve itiraz ettim.

SÜLEYMAN KURANEL (Devamla) — İtiraz ettiniz veya etmediniz, hatırlamıyorum. Lûtfen müdahale etmeyiniz de bir fikriniz varsa buradan söyleyin.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Ben belediye reisi olarak kongreye iştirak ettim ve itiraz ettim.

SÜLEYMAN KURANEL (Devamla) — Ben yalnız Ankara, İstanbul ve İzmir'in dâhil olduğunu zannediyordum, itiraz edenler arasında İzmit de varmış efendim. Ankara ile İstanbul'dan başka İzmit Belediyesi namına arkadaşımız da bu müddeti az görmüş.

Arkadaşlar, bence müddetin azlığı veya çokluğu mühim bir şey teşkil etmez, 15 gün azsa 20 gün, 30 gün yaparız. Burada mühim olan nokta, müddet, 15 gün de, bir ay da olsa vatandaşın ilânihaye, belediyenin keyfi oluncaya kadar bekletilmemesidir. Mademki vatandaşa bir külfet tahmil ediyoruz, mukabil külfeti de belediyeye yükletmek lâzımdır.

Şu halde mutlaka bir müddet tâyin etmeliyiz, bu müddetin sonunda da vatandaşa bir hak vermeliyiz. Yalnız bu hak vatandaşı kanunsuz, nizamsız iş yapmaya sevk etmemelidir. Vatan-

daşın yapmış olduğu proje, sözcü arkadaşımın da ifade ettiği gibi, bilhassa bu kanunun 14 nci maddesinde sarahaten mevcuttur, bunları kimler yapacaktır, projeler, kanunu bilen ve anlıyan birtakım teknik elemanlar tarafından yapılmaktadır. O arkadaş projesini yaparken kanunu ve kat adedlerinin ne kadar olduğunu bilerek yapacaktır. Fakat yutturmak istiyen ve kötü niyet sahibi olan mal sahibiyle, bu şekilde düşünen bir meslektaş birleşebilir. O vakit ne olacaktır? O vakit, yapacağı iş kanuna, nizama ve buna uyularak yapılan projeye aykırı olmayacaktır. Sadettin Bey arkadaşım, bir milyonluk inşaatı bir gecede yapacak bunda büyük suiistimaller olacaktır dediler. Bir milyonluk bir inşaat asgari bir senede bitmez. Bitirirse tebrik ederim. Binaenaleyh bir sene sürse bile, bir milyonluk inşaat yapan bir vatandaşın inşaatının semtine belediye uğrayıp selâm vermiyecek, ve bu suretle bina bitirilecek. Bence bu asla vârit olamaz. Belediye vazifesini yapmadı, 15 - 20 gün cevap vermedi, vatandaş inşaatı başladı. Bir ay sonra, bir buçuk ay sonra belediye bu vaziyete muttali olacaktır. Bize şöyle bir proje geldi, inşaatını göreyim diyecektir. Gördüğü zaman kanuna ve talimatnameye aykırı bir cihet varsa derhal inşaatı durduracaktır. Durdurduğu zaman ne olacaktır? 6 ncı maddenin fıkralarını tatbik edecektir. Binaenaleyh ben de müddet meselesini 15 gün olarak kabul etmiştim, encümen de 15 gün olarak kabul etti. Tensip buyursanız bu müddete 20 - 30 gün deyin, buna ben de taraftarım. Fakat bu müddet sonunda vatandaş da ilânihaye beklemiyerek inşaatı başlıyabilmelidir. Bundan başka metinde «proje ve imar plânına» tâbirini kullanmak, sarahat bakımından yerindedir.

REİS — 23 Nisan Pazartesi Millî Hâkimiyet Bayramına müsadiftir. Bu itibarla 25 Nisan Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 17,25

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUAL VE CEVAPLARI

1. — *Afyon Karahisar Mebusu Rıza Çerçel'in, ortaokullarla liselerde ahlâk dersi okutulması hakkında ne düşünüldüğüne dair sualine Maarif Vekili Ahmet Özel'in tahrirî cevabı (7/131)*

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Bütün orta ve lise sınıflarında ahlâk dersi okutulması hakkındaki ilişik olarak takdim kılınan sualin Maarif Vekâletince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Afyon Karahisar Mebusu
Rıza Çerçel

Ahlâk, insanca yaşama yollarını gösterdiğine ve gayesi ferdin saadeti olduğuna; cemiyet nizamının temeli, hattâ bizzat kendisi ve demokrasinin ayrılmaz lâzımı bulunduğuna göre, inkıtasız olarak bütün orta ve lise sınıflarında ahlâk dersinin okutulması hususunda Vekâletin düşünce ve mütalâası nedir?

T. C.

Maarif Vekâleti

Talim ve Terbiye Dairesi

895

Ortaokullarla liselerde ahlâk dersi okutulması hakkında

T. B. Millet Meclisi Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 4 Şubat 1956 tarihli ve 7-131 2298/10307 sayılı yazıları cevabıdır :

Ortaokullarla liselerde ahlâk dersi okutulması hakkında ne düşünüldüğüne dair Afyon Karahisar Mebusu Rıza Çerçel tarafından verilen tahrirî sual cevabının ekli olarak sunulduğunu derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
A. Özel

Afyon Karahisar Mebusu Sayın Rıza Çerçel'in sual takririnin cevabıdır

Bugünkü terbiye, ahlâk mevzuunda öğrencilere birtakım düsturlar öğretmek gayesini istihdaf etmemektedir. Kitaptan öğrenilen mücerret kaidelerin çocuğun hayatında ve amellerinde pek mahdut bir tesiri olduğu görülmüştür. Esasen bir

insanın birtakım kaideleri bilmesi ile onları hayatında tatbik etmesi arasında farklar vardır.

Ahlâk, fiilen ahlâki hareket, amellerde ahlâki oluş demek olduğuna göre, terbiye, çocuğun ilk yaşlarından itibaren uygun bir ahlâki hayat yaşamasına, muhitinin dikkat etmesini tavsiye eder. Çocuk hayatında birçok hatalara düşecektir ve esasen hata etmek çocuğun hakkı olarak kabul olunmaktadır. Buna karşılık ana ve babanın, çevrenin ve öğretmenlerin, çocukların yanlış hareketlerini doğru istikamete çevirme hususunda rehberlik ve iyi misal olma vazifeleri vardır.

Çocuklar okula girmeden evvel aile muhitleri içinde, oyunlarında ahlâklılık itiyatları edinirler. İçinde bir topluluk hayatı geçirildiği için okul da bütün gün ahlâki hareket ve telkinlere zemin verir. Öğretmenlerimiz ilkokullarda çocukların her türlü hareketlerini yakından takibederek onlara rehberlik eder ve doğru hareket yollarını telkin eylerler.

Derslerin hemen hepsi ahlâki formasyona yardımcıdır. İlkokullarda hayat bilgisi derslerinin bütün üniteleri terbiye ve muâşeret bakımından değerli neticelere varır. Birkaç misal :

1. Okula vaktinde gelelim, arkadaşlarımıza daima yardıma hazır olalım. Okulda bir şey unutmayalım. Bulduğumuz eşyanın sahibini arıyalım, bizim kaybolan eşyamızı bulup getirene ve her türlü iyiliğe karşı teşekkürü unutmayalım.

2. Dükkândan fazla para verilmişse dükkânçıya geri verelim, eksik ise farkı istiyelim.

3. Oyunda nezaketi muhafaza edelim. Evimiz ve ailemizde büyüklerimizi sayalım, küçüklerimizi koruyalım ve onlara iyi muamele edelim. Eve faydalı olalım.

4. Okulu temiz tutalım.

5. Kuşlara zarar vermiyelim, zararsız hayvanları öldürmiyelim. Ormanları, millî kaynakları koruyalım.

Bundan başka Yurtbilgisi, Tarih, Türkçe, Okuma - Yazma v.s. dersleri de çocuğun olaylar yolu ile ahlâki görüşler elde etmesini sağlar.

Orta okullar ve liselerle bu derecedeki teknik ve meslekî okullar için de durum hemen hemen bunun aynıdır.

Buralarda da Yurtbilgisi, Tarih, Türkçe, Okuma - Yazma, Edebiyat, Felsefe, Sosyoloji ve Psikoloji v.s. dersleri ile meslek dersleri öğrencinin ahlâki formasyonuna yardımcıdır.

Orta okul yurtbilgisi ünitelerinden birkaç misal :

1. Aile hayatında ailenin geçim durumuna öğrencinin yardımı, masraflarda tutum, eşyaya iyi bakma, öğrencinin ev içinde çalışması.

2. Hemşehrilik ödevleri, sıraya girme, temizliğe dikkat, tahripten kaçınma, nazik davranma, yardımlaşma, dürüst hareket.

3. Hürriyet, hakka saygı.

4. Elektrik, su, havagazi, kömür gibi topluluğun muhtacolduğu maddelerde tutum. Bu bakımdan tutumun yurt servetine tesiri.

5. Umumi yerlerde davranışımız. Sokaklarda, iş yerlerinde, taşitlarda ve sair yerlerde davranışlar.

6. Millî duygu. Türk milliyetçiliği. Türk milletinin özellikleri.

7. Okulda ve demokratik hayatta öğrencilerin birbirlerinin düşünüş ve inanışlarına hürmet etmeleri, birbirlerinin başarılarını takdir etmeleri; öğretmenleriyle ve birbirleriyle münasebetlerinde karşılıklı saygı ve sevgi.

Her okulda temizlik, yardım, spor, Kızılay, gençlik, muşeret, kooperatif, edebiyat, müzik, resim, temizlik, kütüpane kolları vardır. Bu kollaradaki çalışmalar, ahlâki hayatı geliştirici bir karakter taşımaktadır.

Okul bütün faaliyetleriyle çocukların yaşayışlarına ahlâki istikametler verir, ahlâki değerleri elde etmelerine yardım eder ve bu suretle öğrenciler hayat hâdiselerinden ve şahsi tecrübelerden ahlâki hükümlere varırlar.

Bu itibarla takirde ifade edilen çocukta ahlâklılık temini isteğine okul bir tek ders ile değil, derslerin ve okul içi faaliyetlerin bütünü ile cevap vermektedir ve bugünkü terbiye görüşlerinin telkin ettiği yol da budur.

İlk ve ortaokul programlarının başında millî eğitimin hedefleri tesbit olunmuş ve bu hedeflerin tahakkuk ettirilmeleri yolunda nasıl çalışılacağı öğretmenlere açıklamalarla bildirilmiştir.

Ayrıca Türk ahlâkının ilkeleri de tesbit edilmiş ve yurttaşlık bilgisi dersleri içinde yer almıştır.

Yukarda arz edilen sebeplere dayanılarak

ortaokullara ve liselere müstakil bir ahlâk dersinin konması düşünülmemektedir. Ancak öğrencilerin ahlâki bir hayat yaşamalarını, ahlâki alışkanlıklar almalarını temin, okulun vazifesidir. Bir ahlâk kitabının ihtiva edebileceği bütün esaslar okullarda türlü dersler ve faaliyetler içinde incelenmekte ve tatbik olunmaktadır. Buna ilâveten şu ciheti de tebarüz ettirelim ki, İslâm dininin temeli ahlâk ve ahlâki telkinler olduğu düşünülürse, ortaokullara konması mukarrer olan din dersleri tedrisatının Afyon Mebusu Muhterem Rıza Çerçel'in noktai nazarını esasen derpiş ettiği kanaatinde bulunuyoruz.

2. — Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Ankara Evlenme Memurluğunca Medeni Kanuna aykırı olarak icra edilen bir nikâh muamelesi dolayısıyla müddeiumumilikçe tahkikat yapıp yapılmadığına dair sualine Adliye Vekili Hüseyin Avni Göktürk'ün şifahi cevabı (7/142)

12 . III . 1956

B. M. M. Reisliğine

Aşağıdaki sualime, Adliye Vekili tarafından yazılı olarak cevap verilmesini rica ederim.

Tokad Mebusu
Ahmet Gürkan

11 . III . 1956 tarihli Zafer gazetesinin sahife 2, sütun 4-5 te ve Ankara'da geçen hafta evlenen, ayrılan ve ölenler başlıklı yazıda : Ölen karısının eski kocasından olan kızıyla evlenen bir kimsenin de nikâhının icra edildiğinden bahsedilmektedir.

Eğer böyle bir nikâh icra edilmişse örf ve âdetlerimize aykırı olmakla beraber ahlâki bakımdan da çok iğrenç olan bu birleşme, aynı zamanda Medeni Kanunun 92/2 maddesi gereğince de memnu bulunmaktadır. Şu hale göre :

1. — Yine Medeni Kanunun 112/3 maddesi gereğince bâtil olan bu evlenme aleyhinde mezkûr kanunun 113 maddesi gereğince Ankara Müddeiumumiliğince re'sen bir butlan dâvası açılmış mıdır?

2. — Gazeteye kadar intikal ettiğine göre bu evlenmeye kanunen tekevvün etmiş mâni hale, nikâh memuru, vakıfken nikâhı akdetmekle vazifesini suiistimal etmiş demektir. Bu hususta da savcılık hareketine geçmiş ve tahkikat açmış mıdır?

T. C.

Adalet Vekâleti
Ceza İş. U. Müdürlüğü
Sayı : 11345

18 . IV . 1956

Özü : Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın tahrirî sual tavriri hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 26 . III . 1956 gün ve 7-142/2480/11046 sayılı yazıların karşılığıdır.

Tokad Mebusu Ahmet Gürkan tarafından verilip Vekâletimize tevdi buyurulan 12 . III . 1956 tarihli sual tavririnde; Zafer gazetesinin 11 . III . 1956 tarihli nüshasında «Ankara'da geçen hafta Evlenen, Ayrılan ve Ölenler» başlığı altında çıkan yazıda, ölen karısının eski kocasından olan kızı ile evlenen bir kimsenin de nikâhı-

nın ıera edildiğinden bahsedilmiş olduğu beyan ve böyle bir nikâh ıera edilmişse, örf ve âdetlerimize aykırı olmakla beraber, ahlâki bakımdan çok iğrenç ve aynı zamanda Medeni Kanuna göre memnu bulunan bu birleşmeden dolayı Cumhuriyet Müddeiumumiliğince re'sen butlan dâvası açılıp açılmadığının ve nikâğı akdeden memur hakkında, kezalik müddeiumumilikçe harekete geçilip geçilmediğinin yazılı olarak cevaplandırılması talebolunmuştur.

Bu hususta Ankara Cumhuriyet Müddeiumumiliğince yapılan tahkikat neticesinde, mezkûr haberin tamamıyla asıl ve esastan âri olduğu anlaşılmıştır.

Keyfiyetin tavriri sahibine bildirilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili
Prof. Dr. H. Avni Göktürk